

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра Філології

Реєстраційний № _____

Магістерська робота
Проблеми мововживання та правопису на Закарпатті
(на основі соціальних форумів, дискурсів)

Комудя Ніколетт Йосипівна

Студентка II-го курсу

Освітня програма: 035 «Філологія» (035.071 Угорська мова та література)

Ступінь вищої освіти: магістр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 2 / 31 березня 2022 року

Науковий керівник:

Марку Аніта Ласлівна
доктор філософії, доцент

Завідувач кафедру:

Берегсасі Аніко Ференцівна
доктор габілітований, професор

Робота захищена на оцінку _____, « ____ » _____ 2022 року

Протокол № _____ / 2022

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра Філології

Магістерська робота

**Проблеми мововживання та правопису на Закарпатті
(на основі соціальних форумів, дискурсів)**

Ступінь вищої освіти: магістр

Виконала: студентка II-го курсу

Комудя Ніколетт Йосипівна

Освітня програма: 035 «Філологія» (035.071 Угорська мова та література)

Науковий керівник: **Марку Аніта Ласлівна**

доктор філософії, доцент

Рецензент: **Кормочі Золтан Золтанович**

доктор філософії, доцент

Берегове
2022

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Filológia Tanszék

NYELVHASZNÁLAT ÉS HELYESÍRÁS KÉRDÉSEI A KÖZÖSSÉGI FÓRUMOKON, KÁRPÁTALJAI BESZÉLŐK DISKURZUSAIBAN

Magiszteri dolgozat

Képzési szint: Mesterképzés

Készítette: Kamugya Nikolett

II. évfolyamos hallgató

Képzési program: 035 «Filológia» (035.071 Magyar nyelv és irodalom)

Témavezető: Dr. Márku Anita,

PhD, docens

Recenzens: Dr. Karmacsai Zoltán

PhD, docens

TARTALOM

Bevezetés	6
I. Az internet hatása a nyelvhasználatra	9
1.1. Kommunikációs műfajok az interneten	11
1.1.1. Az internetes kommunikáció sajátosságai.....	13
1.2. A helyesírás funkciója a nyelvhasználatban	15
1.2.1. A helyesírás fejlesztése a kárpátaljai magyar iskolákban használt tanterv alapján	16
1.2.2. A nyelvtani és helyesírási szabályok betartása a közösségi fórumokon	17
1.2.3. A leggyakoribb helyesírási hibák	17
1.3. Az internetes nyelvhasználat egyéb jellemzői	18
II. A kutatás bemutatása	20
2.1. A kérdőíves kutatás eredményei.....	20
2.1.1. A kérdőívben szereplő általános adatok elemzése.....	20
2.1.2. A helyesírás fontosságának kérdése a közösségi fórumokon.....	23
2.1.3. Az adatközlők saját helyesírási szokásai	27
2.1.4. Mások helyesírási vétségére adott reakciók	31
2.1.5. A különböző internetes felületeken való kommunikáció által betartott helyesírási szabályok fontossága	35
2.1.6. Helyesírási gyakorlatok a kérdőívben	39
Következtetés (kérdőív)	42
III. A résztvevő megfigyeléssel gyűjtött korpusz elemzése.....	46
Következtetés (kép-szövegek).....	50
Összegzés	54
Ukrán nyelvű összefoglaló	56
Felhasznált irodalom	58
Mellékletek	60

ЗМІСТ

Вступ	6
I. Вплив інтернету на використання мови	9
1.1. Жанри спілкування в інтернеті	11
1.1.1. Особливості інтернет-комунікації	13
1.2. Особливості інтернет-комунікації	15
1.2.1. Розробка орфографії на основі навчальної програми, яка використовується в угорських школах Закарпаття	16
1.2.2. Дотримання граматичних та орфографічних правил на форумах спільноти	17
1.2.3. Найпоширеніші орфографічні помилки	17
1.3. Інші характеристики використання мови інтернету	18
II. Дослідно-експериментальна робота	20
2.1. Результати анкетного дослідження	20
2.1.1. Аналіз загальних даних в анкеті	20
2.1.2. Важливість орфографії на форумах спільноти	23
2.1.3. Власні орфографічні звички інформаторів	27
2.1.4. Реакції на правопис інших людей	31
2.1.5. Важливість орфографічних правил, а також спілкування в різних веб-інтерфейсах	35
2.1.6. Орфографічні вправи в анкеті	39
Висновок до розділу 2 (анкета)	42
III. Аналіз корпусу, зібраного шляхом спостережень учасників	46
Висновок (титри)	50
Висновок	54
Висновок українською мовою	56
Список використаних джерел	58
Додатки	60

BEVEZETÉS

A XXI. században a modern technikai eszközöknek és az internet-hozzáférhetőségnek köszönhetően az embereknek a napi rutinjává vált az online írásbeli kommunikáció, amellyel könnyen és gyorsan el tudják juttatni az információt a másik fél számára. A digitális eszközök segítségével sokkal többet írunk és olvasunk, mint ezek megjelenése előtt. Az online világ, ez az új kommunikációs színtér megteremtette a lehetőséget bárki számára az önkifejezésre, a gondolatok verbális közlésére is. Az írás(tudás) – mondhatjuk – felértékelődött. De vajon a helyesírás készségével mi a helyzet? A munka során tulajdonképpen erre a kérdésre keresem a választ. A helyesírás készségének meglétét vagy éppen a hiányát gyakran összekapcsolják negatív személyiségjegyekkel, vagy az intelligencia, a szakmai hozzáértés fokmértékének tarthatják: tehát a helyesírás hiánya egy nyilvános szövegben ma is sok esetben ok lehet a megbélyegzésre, a nyelvüvelő szemléletet vallók a helyesírási hibákat egyenesen „apró koporsószögek”-nek tartják a „szép, tiszta magyar nyelvben” (kritikusan lásd Kontra 2006)¹. Számos korábbi kutatásban, tanulmányban olvashatunk a közösségi fórumokon megjelent helyesírás fontosságáról.

A helyesírás a nyilvános, hivatalos írásbeliség szabályokba foglalt, elvárt írásmódja. Ezt tanítják az iskolákban, ezt kérik számon a hivatalos, nyilvános fórumokon (Balázs, 2007: 406). A helyesírást azonban nemcsak az iskolában tanuljuk, hanem minden olyan hely is a helyesírás tanulásának színtere, ahol írásképpel találkozunk. Így hatással vannak a gyermekek alakuló helyesírására az utcai plakátok, az otthon, az újságokban, a televízióban látható-hallható szövegek, a rohamosan terjedő számítógép-használat miatt pedig különösen fontosak a számítógépen olvasható-hallható virtuális szövegek (Antalné Szabó, 2008). A nyelvi kompetenciának meghatározó része az írásbeli kommunikáció, íráshasználatunk, helyesírásunk befolyásolhatja a rólunk kialakult képet. Az internet megjelenésével új nyelvhasználati színterek nyíltak meg, új kommunikációs csatornák alakultak ki (Márku-Bartha, 2019). A fiatalabb generációk minden kétséget kizáróan már nem csak az információkat, hanem a nyelvi magatartást, nyelvi mintákat is a médiából szerzik, az új kommunikációs technológiák megreformálják, átírják a korábbi nyelvi mintákat (Buda, 2011). Az internetes kommunikáció alakuló szabály és normarendszere a külső, interneten kívüli nyelvközösség és a hagyományos irodalmi írásbeliségre alapuló köznyelvi

¹ Kontra Miklós 2006. TÖBBNYELVŰ MAGYAROK. A tankönyvek nyelve és a magyarigazolvány. [Transindex 18.5.2006] <http://web.unideb.hu/~tkis/transindex.htm>;

normarendszer szinte teljes kizárásával, az internetes közönség önszerveződésével, belső egyetértésével alakul ki (Bódi, 2004: 17).

A helyesírás kérdésköre a határon túli, s így a kárpátaljai magyarok szempontjából is fontos kérdéskör, és a digitális kommunikáció vonatkozásában kevésbé kutatott terület. Munkámban épp ezért e kérdéskört kívánom vizsgálni. Kutatásom célja, hogy megtudjam, hogyan viszonyulnak a helyesíráshoz az internetes fórumokon a Kárpátalján élők. Továbbá arra is keresem a választ, hogy milyen mértékben tartják be az internetes kommunikációjuk során a helyesírási szabályokat, mennyire tartják azokat fontosnak.

A munkám két részre osztható. Az első rész egy kérdőívből és annak elemzéséből áll, melyből kiderül, hogy a kárpátaljai internetezők hogyan viszonyulnak a helyesíráshoz, mennyire tartják be a szabályokat saját bevallásuk szerint.

A második rész egy gyűjtést tartalmaz, mely a kárpátaljai internetezők által írt hozzászólásokat, véleményeket foglalja magába, a helyesírási szabályok betartásamegszegése kapcsán. Vagyis olyan bejegyzéseket, facebookon megjelenő kiírásokat figyelek, amelyek a helyesírás kérdéskörét tematizálják. Nem az a célom, hogy helytelenül írt szövegeket keressek, hanem az, hogy ha az egyik beszélő az üzenőfalra egy bejegyzést posztol, amelyben vét a helyesírás szabályai ellen, akkor a kommentelők hogyan reagálnak erre. Számomra a kommentelők nyelvi magatartása lesz az érdekes a korpuszgyűjtésnél.

A kutatás során az alábbi kérdéseket szeretném megválaszolni:

- Van-e sajátos jegyekkel bíró internetes nyelvhasználat?
- Léteznek-e kommunikációs műfajok az interneten?
- Mi a viszonya az internetezőknek a helyesírási szabályokhoz?
- Az elektronikus információcsere befolyással van-e a fiatalság szókincsére?
- Van-e valamilyen kapcsolat a köznyelv és az internet nyelvhasználat között?
- Az egyes szövegműfajok hogyan befolyásolják a helyesírási szabályok betartásának fontosságát?

Feltételezésem szerint az interneten való kommunikáció nagyban befolyásolja a fiatalság szókincsének, illetve a helyesírási készségének a fejlődését. Úgy gondolom, hogy a beszédpartnerek az írásos kommunikáció során kevésbé figyelnek oda a standard nyelvváltozat írott formájú megjelenésére vagy a helyesírási szabályok betartására bizonyos típusú szövegekben. Továbbá feltételezem, hogy a köznyelv és az interneten használt nyelv kölcsönhatásban vannak egymással. Véleményem szerint nagymértékben befolyásolja az

anyanyelv használatát az internet egyre nagyobb mértékű alkalmazása. Dolgozatom során ezekre a feltevésekre szeretnék választ kapni.

I. AZ INTERNET HATÁSA A NYELVHASZNÁLATRA

Évtizedekkel ezelőtt a számítógép gyorsan elterjedt a legkülönbözőbb korosztályok között, és egyre több embert vonzott a monitorok elé. Rengetegen lettek a számítástechnikai eszközök fanatikusaivá, töltöttek órákat vagy napokat egy-egy új játékkal vagy különféle alkalmazások létrehozásával az egyes feladatok megfejtésével kapcsolatban. A számítógép a napjainkban is jelen lévő nagymértékű technológiai változás révén a mindennapok szükségszerű készülékévé vált. A játékok továbbra is kedveltek, de felbukkant egy új dolog, amely szintén le tudja foglalni az embereket a kijelző előtt, számos esetben olyan embereket is, akik ezelőtt ellene voltak. Ez az új dolog az internet, amely szerényen kifejezve összekapcsolja a közelmúltban önállóan funkcionáló számítógépeket, és utat enged köztük a tájékoztatás átadására (Kósa, 1998).

A XXI. századi kommunikáció jellegzetes sajátosságokat tudhat magáénak. A késő modern társadalom a kommunikációs gépek révén átadott üzeneteket preferálja. A világháló kezelése az értelmiség, az intézmények és a hivatalok után közvetítődött a nagyobb közösségi osztályokhoz is, a mindennapi életünk részesévé vált. Az utóbbi években lett megszokott a számítógépek alkalmazása nemcsak kizárólag mint szakmai berendezés, hanem kommunikációs eszközként is, mellyel új kommunikációs csatornákat nyitott. A szokványos érintkezési lehetőségek újakkal egészültek ki: e-mail, SMS, chat stb (Érsók, 2003: 99).

Az új kommunikációs technológiának köszönhetően felvetődik a kérdés, hogy ezek az új alternatívák milyen mértékben rendezik át a megszokott társalgási stílusunkat, továbbá arra is keresi a választ, hogy az új technika mennyire fejti ki a hatását a személyiségünkre, a megértésre vonatkozó műveleteinkre, közösségi kapcsolatainkra (Kovács-Krajcsi-Pléh, 2004: 93).

A kommunikáció valamiről való tájékoztatást jelent, valaminek a bejelentését jelöli, ami révén a társas jártasságunk gazdagodik. Ez minden csoportnak a kiindulópontja, alappillére. Nyilvánvalóan a kollektív kompetenciában néha egymással ambivalens nézőpontok is előfordulnak, ami közösségi tudat helyett bonyodalmat eredményez. Az ellentétes nézeteket valló egyéneknek is szükséges beszélniük egymással, és talán megállapodásra is juthatnak (Rosengren, 2004: 14).

Az internet részben tömegkommunikáció, részben magánkommunikáció. Az internetes társalgás meghatározó sajátossága, hogy általa számos felhasználó felveheti a kapcsolatot más személyekkel. A világháló hozzájárul az egymástól nagy távolságra lévő személyek hang, írott szöveg vagy kép alapú kommunikációját. Az ismeretségi hálózatok az

internet közismert szociális helyei, ahol barátokat, ismerősöket tudunk találni, akikkel ezután különböző módszerekkel tarthatjuk a kapcsolatot. A Facebook a világ egyik legismertebb közösségi oldala (Dénes, 2012).

A fiatalabb nemzedék kétségkívül nem csak az információkat, hanem a nyelvhez való viszonyulást, a nyelvi példákat is a sajtóból nyerik. Az új kommunikációs technológiák megújíthatják, átfogalmazhatják az ezelőtti nyelvi normákat. Ugyanakkor vannak, akik az internetes oldalak nyelvi stílusát hivatalosnak vélik és szóhasználati komolyságot fedeznek fel, a tapasztalat azt láttatja, hogy az internet nyelvi stílusában nem minden esetben vehető észre a nyelvi igényesség (Buda, 2011: 93).

A világhálón az írott és a szóbeli közlés műfajainak különleges vegyülése vehető észre. Az újítások ellenére még leginkább írásos formában előforduló szövegek a beszélt nyelv némely ismérvei irányába közelednek. Az interneten az írásbeliség és a szóbeliség egyedi vonatkozása tűnik fel. Kifejezetten a gyors, erősen kölcsönös kapcsolatú társalgáshoz hozzájáruló műfajokban, mármint a digitális üzenetváltásban és a kommunikációs oldalakon érzékelhető ez a mozzanat (Bódi, 2004: 286).

Az internet új nyelvet, szabályokat és új nyelvi normákat generál, ám az lényegesen eltér a hétköznapi nyelvi normától. A digitális interakcióban a szöveget a lehető leggyorsabban gépeljük be, és éppen csak annyira dolgozzuk ki, amennyi még nem korlátozza a megértést a befogadói oldalon. A szövegalkotó egyetlen érdeke az, hogy könnyen érthető, egyértelmű formájú, jelentésű szöveget alkosson. Gondolatait minél tömörebben és rövidebben próbálja közvetíteni annak érdekében, hogy az adatbevitel folyamatosságát és gyorsaságát ne akadályozza (Szűts, 2018: 103-107).

A világhálón létrejött társalgásban felmerülő szövegekre kis mértékben jellemző a szervezettség, a szabálykövetés és a módosíthatóság. Nem nyilvánvaló, hogy a „posztliterális környezetben” létrehozott, magánjellegű e-mail és chat üzeneteket társalgási műfaja az írott vagy inkább a beszélt nyelvi kommunikációhoz sorolható-e. A világhálón megjelenő spontán szövegek köztes kommunikációs műfaját írott beszélt nyelvnek lehet nevezni. Az interneten elküldött üzenetek az írott és a beszélt nyelv között foglalnak helyet (Bódi, 2004: 287).

A számítógépes kommunikáció ugyan szöveges formájú, mivel billentyűzet által írják, ellenben jobban emlékeztet a szóbeli társalgáshoz, nagyon gyors eszmecserét szolgáltat, jellegzetes szókészlettel rendelkezik, és a képiség is lényeges információhordozó. Ezekon túl azt is célszerű szem előtt tartani, hogy az interneten létrejövő megbeszélés nem egyöntetű nyelvhasználatú, hiszen eltérő kommunikációs műfajokban jön létre. A világhálón

küldött üzenetek az írott és a beszélt nyelv közt foglalnak helyet, mivelhogy a partnerek nem látják és nem is hallják egymást, ennek okán kissé személytelenebbek is ezek a szövegek, ellenben a felhasználók tudatosan a spontán beszélt nyelvhez hasonlóképpen viszik véghez a szövegeiket az interneten (Bódi, 2004: 287-288).

Az internet digitális, világméretű és kölcsönös kapcsolaton alapuló vátesz, és ezek tulajdonságok kifejtik a hatásukat az internet nyelvére is. A digitális formának az az eredménye, hogy az internetes fórumokon csak olyan tudnivalókat vagyunk képesek átadni, amelyeket a digitális médium megenged. Ez azt jelenti, hogy a klaviatúra betűkészlete megszabja, hogy mit és milyen formában tudunk elküldeni; a monitor nagysága és az általunk alkalmazott számítógépes beállítás jellege pedig azt írja elő, hogy mit és milyen formában tudunk látni, mit fogadhatunk be az interneten keresztül. Akármennyire is közeledik a világháló nyelve a beszélt nyelvhez, ennek ellenére az írásbeliség technológiai közegeinek határai mentén szükséges maradnia (Bódi, 2004: 290).

1.1. Kommunikációs műfajok az interneten

Minden nap észlelhetjük az internet felhasználása révén okozott átalakulásokat – társadalmi kapcsolataink, kulturális környezetünk, egyéni vonatkozásaink, társalgási jártasságunk, olvasási és írási szokásaink módosulását (Ropolyi, 2006: 39). A fiatalok a szabadidejük számottevő részében interneteznek, kiválóan tájékozódnak a világháló nyelvében tisztában vannak a szüntelen változó, fejlődő normarendszerét illetően (Simon, 2014). Az internetes platformok számos felhasználóban a drogokhoz hasonló függőséget váltanak ki. A leggyakrabban emlegetett közösségi oldal az európai, illetve az észak-amerikai országokban legtöbb felhasználót tömörítő Facebook. A hálókommunikáció, az állandó aktív részvétel a nyelvi magatartást is befolyásolja (Veszelszki, 2014: 50).

Az egész világot átszövő információs rendszer ismertté válásával új társalgási helyszín alakul ki, amely a magyar nyelvű felhasználók között is létrehozta a nyelvi kapcsolatteremtés új, ebben a környezetben aktuális törvényeit (Domonkosi, 1999).

A világhálón keresztül elküldött üzenetek valamely műfajai az írott és a beszélt nyelv között foglalnak helyet, mivel a beszélgető társak nem látják és nem is hallják egymást, így egy kissé személytelenebbek is ezek a diskurzusok, viszont a felhasználók kifejezetten a spontán beszélt nyelvhez hasonlóan szervezik a szövegeiket a világhálón (Márku, 2015: 82).

Az általános tegeződés és a közvetlen hangvétel elfogadottnak számít akármelyik internetes szituációban. Az internetnek egyéni illemtankönyve is van, amely a nyelvi viselkedést is irányítja, amely a következőképpen fogalmaz ezzel kapcsolatosan: az

internetes üzenetváltás sokkal kevésbé hivatalos, szabályszerű, mint a tradicionális, vagyis a megállapodásokhoz kevésbé szükséges ragaszkodnunk, például egyre többször fordul elő a tegeződés, ennek ellenére mindenkinek saját magának kell eldöntenie, mennyire él ezzel a lehetőséggel (Domonkosi, 1999).

Az internetes társalgás egyik meghatározó sajátossága, hogy multimedialis: a szöveg mellett vagy helyett előkerülnek a képek, videók, animációk. Az írás egyre jobban a kép, a látvány kiszolgálója, ami túlnyomóan az internetes portálokon, megosztókon, gyors üzenetküldő platformokon észlelhető. Ha viszont a tartalomhoz képesség járul, vagy épp a látványon van a hangsúly, akkor a leírások is feltétlenül megváltoznak, például áttekinthetőbbek, rövidebbek lesznek. Megtanulnak az aktív felhasználók képre/képhez szöveget írni. Minden bizonnyal erre a leghelytállóbb példák a Facebookon rohamosan teret hódító képes-szöveges mémek. Az internetes mémek célja a 21. században, hogy a Facebook-használókat napi szinten szórakoztassák, felháborítsák vagy éppen megrendítsék (Márku-Bartha, 2019: 20).

A világunkban a digitális szerkezetek által létrejött társalgási formák terjeszkedésével az írásbeli közlésben is egyre jobban felfedezhetők a szóbeli közlés ismertetőjegyei. Az elektronikus műfajok valamelyikében újfajta nyelvhasználat, szabályrendszer jött létre, amely felülírja a hagyományosan jóváhagyott helyesírási normákat. Amikor az internetes műfajok valamelyikének segítségével kommunikálunk, a hagyományos írott közlési formához képest felgyorsul az üzenetváltás időtartama. A feladó arra törekszik, hogy minél gyorsabban eljuttassa üzenetét a címzethez, ennek következtében közlését lazább, hiányosabb, igénytelenebb szerkesztésmód jellemzi, hasonlóan az élőbeszédhez. A közlők a minél gyorsabb üzenetváltás érdekében gyakran a helyesírási szabályokat is figyelmen kívül hagyják (Simon, 2014).

Az elektronikus levelet az elsődleges (a legtöbb felhasználó által használt) internetes kommunikációs eszköznek tartják. Az internetes nyelvhasználat legfőbb jellegzetességeként a smileyk és rövidítések használatát, az általános tegeződést, a laza, tömör megformálást és a szleng elemek használatát tartják számon. Az e-mail kommunikáció nyelvét az alapján szokták jellemezni, mennyiben és milyen módon tér el a hagyományos írott nyelvtől, illetve a papír alapú levelezéstől. A billentyűzetfüggő sajátosságok (esetleges gépelési hibatípusok) a következők: általános kisbetűs írás, betűcsere, elütés, összevonások, elhagyások, emotikonok (Érsók, 2007: 30-35).

A chat az e-mail mellett a legnépszerűbb, és talán leginnovatívabb és legkreatívabb online kommunikációs forma. Annak, aki korábban még nem látott chatszöveget és nem

chatelt, első ránézésre átláthatatlannak tűnhet a szöveg. Mintha a résztvevők a nyelvi fejlődésben a néhányszavas mondatok szintjén megálltak volna, és vidáman elbeszelnének egymás mellett. Általánosnak mondható a mondathatárok szokásos jelölésének hiánya. A csetelők meglehetősen ritkán használják a mondatkezdő nagybetűket. E jelölések hiányát azonban pótolja az új sorban kezdés. Elvértve fordulnak elő mondatot lezáró írásjelek – ezek közül is a kérdőjel, illetve a felkiáltójel használata a legjellemzőbb. Megfigyelhető továbbá, hogy az emotikonokat sok felhasználó a közlésegyeséget lezáró funkcióban is használja. Ezek szerint az emotikonnak a korábbi feltételezésekhez képest komplexebb szerepe van, hiszen a nem nyelvi kifejezőeszközökön túl a mondat végi írásjelet is helyettesít(het)i. Általánosnak tekinthető a kötőszók önálló (tag)mondat-határ-jelölő funkciója. A *ha*, *hogy*, *vagy*, *és* kötőszók előtti vesszők rendszerint elmaradnak. Tekintve, hogy e kötőszók markánsan jelölik a tagmondat-határt, e hiány nem okoz értelmezési, tagolási problémát. Vannak azonban olyan esetek, amikor az írásjelek elhagyása a produkció oldalán ugyan gyorsítja a kommunikációt, a percepció szintjén azonban lassítja, mert a szöveg értelmezése csak az odaértett írásjelek segítségével valósulhat meg. A pontosvessző háttérbe szorulását két tényező magyarázza. Egyrészt billentyűkombináció segítségével jeleníthető meg, ezáltal lassít(hat)ja a kommunikációt, másrészt a hétköznapi magáncélú írott szövegek esetében is ritka, pontos szerepe talán kevésbé ismert. A mondatkezdő nagybetűkhöz hasonlóan a tulajdonneveket sem szokás nagy kezdőbetűvel írni (Érsók, 2007: 72-134).

A blogokra, mint a legtöbb interaktív netes műfajra, jellemzőek az írott beszélt nyelv, illetve a szimbolikus írásbeliség alkalmazása. A szövegeket az azonnaliság igényével, gyorsan, minél hatékonyabban, ezért a hagyományos írásbeli törvényszerűségek kreatív kezelésével alkotják. Ezzel érik el, hogy minél egyszerűbben, minél kifejezőbb szöveget alkossanak. Az internetes szövegekre különböző mértékben, de technikailag jellemző a hipertextuális, multimediális kifejtés, és a blogok több alműfaja is él ezekkel a sajátosságokkal, hisz gyakran találunk képeket, külső és belső hivatkozásokat a posztokhoz kapcsolva (Bódi, 2010).

1.1.1. Az internetes kommunikáció sajátosságai

Az internetes nyelvhasználat célja nem különbözik egyéb társalgási céltól. Sosem voltak ilyen könnyen hozzáférhetőek a multimédiás szövegek, képek, mint napjainkban. Az okostelefonoknak köszönhetően bárki számára elérhetővé vált az a lehetőség, hogy a különböző közösségi oldalakra töltsön fel képeket, vagy akár megnézhesse a mások által készített felvételeket. Egyre inkább elterjedté vált a képesség az írott szöveggel szemben. Erre

a különböző képes-szöveges mémek használata a bizonyíték az internetes oldalakon, főleg a Facebookon (Bódi, 2015: 102).

Az azonnali szöveges üzeneteknek köszönhetően egyszerűvé, gyorsá és kényelmessé vált az interakció a közösségi oldalakon, így hajlamosak vagyunk elhagyni minden olyan írásjellemezőt, amelyek lassítják a kommunikációt. Ez az írásmód könnyen megszokottá válik (Bódi, 2015: 102-107).

Napjainkban nemritkán olyan kommunikációs helyzeteket is megélünk, amelyekben a kommunikációs partnerek eltekintenek a helyesírási szabályok szigorú betartásától. A közvetlen barátainknak címzett üzenetváltásban nem számít udvariasságnak, ha elmarad a megszólítás vagy a mondatvégi írásjel, és az sem, ha rövidítéseket alkalmazunk. Ha közeli ismerősünknek küldünk sürgős SMS-t, előfordul, hogy eltekintünk a nagybetűs írástól, mert a nagybetűs gomb bekapcsolása lassítja a kommunikációt. Ha olyan partnerrel kommunikálunk írásban a Skype-on, akivel jól ismerjük egymást, és feltételezzük egymásról, hogy alapvetően képesek vagyunk alkalmazni a helyesírási szabályokat, nem feltétlenül javítjuk ki a gépelési hibákat. Azt tapasztaljuk, hogy meghatározott kommunikációs helyzetekben, különösen az elektronikus szövegek írásakor a papíralapú szövegek helyesírási normájától eltérő belső helyesírási norma alakul ki. De ezzel együtt azt is tudjuk, hogy önéletrajzban, hivatalos levélben, nyilvános publikációkban, kiosztott előadásvázlatban stb. még mindig a normához igazodó helyesírásra törekszünk (Antalné Szabó, 2008).

A virtuális billentyűk, a klaviatúrák, a kijelzők használatát egy tapasztalati úton zajló tanulási folyamat során sajátítják el a felhasználók. Épp ezért ezek az eszközök egy új szövegalkotási környezetet teremtenek, amelynek a használata során olyan hibák, eltérések kerülnek elő, amelyek a hagyományos írás során nem. Például a kisbetűk-nagybetűk cseréje a mondat elején, a dátumokban, szóközök tévesztése és halmozása, betűfelcserélések és betűtévesztések a félreütések miatt stb. Ezeket a hibákat és eltéréseket elnézzük, javítjuk, észrevesszük vagy átsiklunk fölöttük, esetleg beépülnek az írásgyakorlatba (pl. a dátumokban a hónapnevek nagy kezdőbetűi egyre általánosabbá kezdenek válni) (Bódi, 2015: 102-107).

Ezek a jellemzők viszont nem általánosak, a netes kommunikációban a web és az ICT eszközök csak a médiafelületet szolgáltatják, a közvetítőeszköz és a platform szerepét töltik be, de a kommunikáció jól elkülönülő műfajokban zajlik. Önálló szabályai vannak a különböző műfajoknak, másképp írunk emailt a főnökünknek, mint a barátunknak, másképp csetelünk egy privát kapcsolatban a barátunkkal, mint ahogy emailt írunk, másképp írunk

blogposztot vagy Facebook-bejegyzést, mint ahogy csetelünk stb. A netes kommunikációnak átfogó, a teljes netes kommunikációs környezetre érvényes nyelvváltozata véleményem szerint nincs, pusztán az egyes kommunikációs műfajoknak vannak jellemző nyelvhasználati normái és szokásrendszerei (Bódi, 2015: 102-107).

1.2. A helyesírás funkciója a nyelvhasználatban

A 20. század végén létrejövő számítógépes kultúra és leginkább a digitális társalgás ismertté válása jelentős ráhatással bír minden nyelvre, így a magyarra is. Ez legfőképp az írásbeliségre vonatkozik, konkrétan az írott szövegekben tükröződő nyelvi jelenségekre (Prószéky, 2017: 321).

A (net)nyelvészek az 1990-es évektől kezdve reflektálnak az internetes nyelvhasználat írott és beszélt nyelvi jellegére. A számítógép közvetítette kommunikáció írott nyelvi megnyilatkozásokból felépülő interaktív diskurzustípusait (cset, fórum) olyan beszélt nyelvi sajátosságok jellemzik, mint a spontaneitás, a kötetlenség, a lazítás vagy a dialogikusság, ezek eredménye pedig általában a normatív (sztenderd) nyelvváltozattól való eltérés (Istók-Szerdi, 2016: 59).

A technika világában való előrelépés egyértelműen a nyelvhasználatra is hatással volt. Ez az impulzus a szókészleten figyelhető meg a legfőképpen, ugyanis az újfent látható technikai berendezések, értelmezések, valamint a hozzájuk kötődő tevékenységek megnevezése feltétlenül szükséges. Létfontosságúak ezek az átalakulások, hiszen a hiányukban nem tudná nyelvünk némely szerepét biztosítani (Antalné Szabó, 2008).

Ennek ellenére meghatározó, hogy számos esetben a tévedés szándékos, a gyorsaságra vagy a rövidségre való törekvés váltja ki. Probléma abból fakadhat, ha valaki nincs tisztában a határokkal, azaz nem tudja, hogy a *mindegy* nem minden esetben írható *mind1*-nek (Tóth, 2007).

Kutatások támasztják alá, hogy a digitális térben folyó nyelvhasználat hatással van az írás- és olvasáskészségekre, és ez a hatás pozitív: az új írásbeli (chat, sms stb.) kapcsolattartási lehetőségek hatására megnövekedett az írott nyelvhasználatunk mennyisége és átalakult formája, egy új, informális stílusú, gyakran soknyelvű írást eredményezve, valamint újfajta olvasási szokásokat, amelyre angolul a „snippet literacy” (azaz kb. „darabos írás-olvasás”) kifejezést használják. A digitális nyelvhasználat nincs erodáló hatással a nyelvtanra, és nem „rontja a nyelvet” – legalábbis az ilyen irányú tudományos kutatások szerint nem, csak a szenzációhajhász média szerint. A digitális nyelvhasználat új narratív gyakorlatot és diskurzus stílusokat eredményez, és az emotikonok is új eszközeivé váltak az

írásbeli nyelvhasználatnak, amelyek segítségével az informális írás olyan plusz expresszív jelentéseket tud hordozni, amelyek kifejezésére korábban nem volt példa (Fenyvesei, 2019: 31-32).

1.2.1. A helyesírás fejlesztése a kárpátaljai magyar iskolákban használt tanterv alapján

Kárpátalján a magyar nyelvű tanintézmények részére magyar nyelvből külön készülnek tantervek az I. fokozatú, illetve a II–III. fokozatú iskolák számára. A tanterveket és a tankönyveket az ukrán oktatási minisztérium hagyja jóvá, az oktatásban csak engedélyezett tantervek, tankönyvek, oktatási segédanyagok használhatók. A 2005-ös tanterv által a kárpátaljai magyarnyelv-oktatásban olyan témakörök jelentek meg a középiskolai tananyagban, amelyek módot adtak arra, hogy a közösség nyelvhasználatára, nyelvi helyzetére vonatkozó tudományos eredmények beépüljenek végre az oktatásba. Az új tanterv alapján új magyar nyelvi tankönyvek is készültek (Kótyuk 2005a, 2005b, 2008; Beregszászi 2010, 2011b). E tankönyvek legfontosabb közösségi hozadéka az, hogy a kárpátaljai magyar nyelvi valóságot figyelembe véve a helyi magyar anyanyelvű beszélőknek íródtak. A 10. és a 11. osztályos tankönyvben olyan fejezetcímekkel (témakörökkel) találkozunk, amelyek korábban hiányoztak, így például: a kárpátaljai magyar nyelvhasználat sajátos jellemzői, névhasználat és megszólítási szokások Kárpátalján, a kétnyelvűség hatása a kárpátaljai magyar nyelvhasználatra, a kölcsönszavak, nyelvváltás (kódváltás) a társalgás során (Beregszászi, 2014).

A kárpátaljai magyar iskolákban az anyanyelv oktatásának fő célja az, hogy kialakítsa a nemzeti öntudatot, a szellemileg gazdag személyiséget, amely birtokolja azokat a készségeket és jártasságot, hogy az anyanyelv eszközeit, annak változatait, stílusait és műfajait szabadon és a kommunikációs célnak megfelelően tudja alkalmazni a beszédtevékenység minden szférájában (szövegértés, olvasás, beszéd, írás), azaz eléri a kommunikatív kompetencia megfelelő szintjét. E cél elérésének feltétele a tantárgyi anyag oktató, fejlesztő és nevelő funkciójának megvalósítása. A magyar nyelvnek, mint anyanyelvnek az oktatása az ukrán társadalmi közegben elő kell segítenie az ukrán állampolgárként élő magyar nemzeti öntudatának kialakítását, nemzeti azonosságtudatának megszilárdítását, szilárd alapul kell szolgálnia az ukrán nyelvnek, mint államnyelvnek az elsajátításához, a tudományos ismeretek elsajátításának alkalmas eszközévé kell lennie. Az anyanyelvi tanterv igazodik a magyar nyelv követelményrendszeréhez, tartalmazza mindazt, amire a 11. évfolyam végén az eredményes érettségi vizsgához szükség van (ПРОГРАМА, 2017).

Az összeállított magyar nyelv tanterv a témák elsajátítása mellett lehetőséget ad a helyesírás, mint készség fejlesztésére. A különböző témakörök (főnév, melléknév, számnév, névmás, névutó) tanításánál a tanterv kitér az adott témához kapcsolódó szavak helyesírására is. Ezen kívül lehetőség van még a begyakorló órák során a nyelvtani és helyesírási feladatok gyakorlására is. A témakörök végén úgynevezett „nyelvművelő órára” is sor kerül az osztályokban a tanterv szerint, amely által lehetőség van különböző nyelvtani feladatok megoldására. Minden osztály számára ki van jelölve a félév végén egy tanóra helyesírási gyakorlatokra, amely szintén a begyakorlásra ad lehetőséget.

1.2.2. A nyelvtani és helyesírási szabályok betartása a közösségi fórumokon

A magyar helyesírás jól követi a nyelv aktivitását, alakulását. Tudniillik a helyesírásunk voltaképpen a szóelemek hangzásán alapul, a köznyelvi kiejtés alakulásainak kísérésével egyaránt segít a használóknak. A nyelvről tudjuk, hogy szerteágazó, komplex, fenomén és a saját szabályai alapján változik. A helyesírás is komplikált, egyfelől azért, mert a nyelv is az, másfelől pedig azért, mert a következetesség mellett különböző vonzások és taszítások jutnak előre általa (Bencédy, 2007: 225-234).

1.2.3. A leggyakoribb helyesírási hibák

A csevegőfórumok írásmódjában észrevehető a központosítás, a mondatathárok jelölésének a hiánya. A vesszők, a mondatkezdő nagybetűk és a mondatzáró írásjelek is gyakorta hiányoznak. A mondatvégi írásjelek csak akkor jelennek meg sok esetben, ha érzelmi indoklással vagy kiemelési céllal halmozzák azokat. Ezek is azt biztosítják, hogy a tájékoztatás áramlásának tempója, az írás lendülete a lehető legnagyobb legyen, legjobban megközelítse a beszélt nyelv sebességét. Az írásbeliségre tipikusan jellemző ábrázolási előírások megtartása csak másodlagos, az információ minél gyorsabb célba juttatása a lényeges. A gyors reflektálás alternatívája csökkenti az ismertetésből történő információvesztés esélyét, a csevegőfórumok szövegeit csak oly mértékben alakítják, hogy az üzenet még könnyebben értelmezhetőbb legyen. A mondatkezdő nagybetű és a tagmondatokat különválasztó vessző, illetve a mondatzáró írásjel elmulasztásával még az üzenet magától értetődő lesz (Bódi, 2004: 289).

Az úgynevezett összevonások, összerántások, rövidítések a csetnyelv fő jellegzetességei közé tartoznak. Bár ezek kétségkívül a stílust is érintik, a szóalakok jelentős változása miatt elsősorban a helyesírási problémák között tárgyalandók. Cseteléskor a több szóból álló szókapcsolatok rövidítésének, összevonásának funkciója az, hogy a közlő minél

kevesebb erőfeszítéssel, minél gyorsabban juttathassa el üzenetét a címzettnek. Ennek során a szavak általában rövidítve kapcsolódnak egymáshoz, míg máskor elmarad a toldalék vagy a kötőjel. Igen gyakori, hogy a dátumot, időpontot vagy egyéb számnevet tartalmazó szókapcsolatot írnak le ilyen módon, például: *fél8kor, 7re, csüt., kb3ig, júni5, 1karton sör*. Ennek oka vélhetően az, hogy a számot tartalmazó időpontok, dátumok helyesírásához tartozó szabályok kevésbé rögzültek, ebből adódóan pedig könnyebben felülírhatók (Simon, 2014).

1.3. Az internetes nyelvhasználat egyéb jellemzői

Mivel az internetes csevegés olyan nyelvi szituáció, amelyet írott formája ellenére leginkább a párbeszédhez hasonlíthatunk, jellegzetes velejárója a beszédszerűséget erősítő állandósult szókapcsolatok, szófordulatok, szószerkezetek, töltelkiszavak, közhelyek, szóvirágok, divatszavak és a szleng elemei. Az internetes nyelvhasználók kedvelik a szleng kifejezéseit, hiszen ezek gyakran a beszélt nyelvben is a takarékoságot célozzák meg. Különösen akkor érzékelhető erőteljesen ez a hatás, ha közvetlen, baráti nyelvi szituációról van szó (Simon, 2014).

A betűhalmazás, az írásjelhalmazás, a csupa nagybetűs szavak, a ritkítottnan szedett szavak, a csillagok vagy szóközi aláhúzások közé foglalt szavak – mind-mind az internetes nyelv köztes műfajiságának jelenségei. A – főként az elektronikus levelezésben és a chat fórumokon megjelenő – mosolyszimbólumok, smiley-k éppen azért terjedtek el annyira az Interneten, mert a „netnyelv” a gyors, azonnali interakcióhoz, vagyis a beszédhez közelít, s így egyre nagyobb igény merül fel az érzelmek jelzésére is. Meg kell azonban jegyezni, hogy a mosolyszimbólumokról csak az adott kontextusban derül ki, hogy pontosan milyen szándékot közvetítenek (Bódi, 2004: 28, 29).

Az e-mailen továbbított levelekben emellett olyan, néhány betűből álló, sűrített jelentéstartalmú betűszók és rövidítések is előfordulnak, amelyekkel más magyar nyelvű kodifikált szövegben nem találkozunk. Jellemző példa erre a + jel használata a „meg” igekötő helyett, továbbá a számjegyek felhasználása több betű helyett (5let = ötlet, 66ós = hathatós, 5/c = 5 perc, 1 pill = egy pillanat). Gyakoriak az angol nyelvű rövidítések is: THX = thanks (köszönöm), imho = in my humble opinion (szerény véleményem szerinr), btw = by the way (apropó, erről jut eszembe), pis = please (kérem, kérlek), tnx = thanx (koszi, kösz), CU IRL. = see you in real life (találkozunk a való életben - elköszönés olyan helyzetben, amikor az internetes levélváltás után a partnerek személyesen is találkoznak), ASAP = as soon as possible (amilyen gyorsan csak lehet). Ezeknek a rövidítéseknek a

használata - amellett, hogy gyorsítja az írott kommunikációt - csoportnyelvi jelenség is lehet, hiszen a gyakorlott internetezők számára ezek az amerikai-angol mintájú rövidítések, összevonások ismerősek lehetnek, de az Interneten kívüli írásbeliségben ezek a kódok aligha értelmezhetőek – gondolta Bódi a 2000-es évek elején (Bódi, 2004: 28, 29). Azóta azonban ezek a jelenségek már nem csak írásban nagyon elterjedtek, hanem a szóbeli kommunikációban is jelen vannak, éreztetik hatásukat.

Egyre gyakrabban fordul elő az is, hogy az e-mail és chat szövegekben az íráskép és az írásmód a beszélt nyelvi megnyilatkozások fonetikai megjelenését próbálja ábrázolni, tehát az írott szöveg már a megjelenési formájával, a látványával is (a beszélt nyelvre utaló) üzenetet hordoz. Olyan esetekben is alkalmazzák a fonetikai írásmódot, amikor az nem illik a kodifikált, írott szöveghez: aggyal, taníccs+, nyittyuk, majkésőbbcsinájjuh+, asszem, emléxel (Bódi, 2004: 28, 29).

Az internetes nyelvhasználat, különösen a cset esetében igen jellemző a helyesírási „pongyolaság”, amely lehet a gyorsaság, a kényelem, a tréfakedv vagy a csoportnyelvi hatás következménye is. Ezen belül külön kiemelendő a már-már erőltetett fonetikus írásmód, akár az idegen szavak esetében is, így ugyanis részlegesen megjelenhet az egyébként hiányzó kiejtés, a kötetlenebb beszélt nyelv hangzásának a jelölése. Néhány példa: *szijasztok*, *nemtom*, *délbe*, *perszeha* (Simon, 2014).

A témával foglalkozó szakirodalom kisebb hányada az internetes nyelvhasználat „szokásait” követő beszélőket erősen kritizálnak, nyelvhasználatukat, nyelvtudásukat „felületes”, „igénytelen” jelzőkkel illetik. „A nyelvhelyességi-helyesírási hibázás egyik feltételezhető magyarázata a sietség, a felületesség. Nincs elegendő idő az írott szöveg leellenőrzésére, így az üzenetek helyesírási és gépelési hibák tömkelegével továbbítódnak a másik félhez. Ezek a hibák eredhetnek divatból, tréfakedvből, csoportnyelvi hatásokból, vagányságból is. Valószínűsíthető, hogy némely fokú igénytelenség, a nyelvi műveltség alacsonyabb szintje mutatkozik meg” (Dénes, 2012, Szabó, 2012).

A kutatók többsége viszont ezeket a nyelvhasználati jelenségeket kreatív nyelvi gyakorlatokként elemzi.

Értelemszerűen számos dolog befolyásolhatja azt, hogy valaki milyen mértékű figyelmet fordít a helyesírási szabályok betartására akár a digitális közegben, akár a való életben. Az internetes nyelvhasználatához kapcsolódóan elmondható, hogy a helyesírási szabályok be nem tartása éppúgy származhat sietésből, vagányságból és mókázásból, ámde az biztos, hogy ez tudatos nyelvi jelenség (Buda, 2011: 98-99).

II. A KUTATÁS BEMUTATÁSA

Dolgozatom kutatási részében azt vizsgáltam, hogy az internetet használók körében mennyire elfogadott a helyesírási (néhol nyelvtani vagy nyelvhelyességi) hibák előfordulása egy-egy megnyilvánulás során a különböző platformokon.

A kutatás egyik részében egy online kérdőív segítségével igyekeztem felmérni az internetet használók körében, hogy a kitöltők hogyan viszonyulnak a helyesírás fontosságához a közösségi média felületein, mennyire tolerálják a helyesírási hibák előfordulását mások bejegyzéseiben, online tartalmaiban, és hogy maguk a válaszadók saját bevallásuk szerint mennyire figyelnek oda a helyesírásukra a nyilvánosan írt posztok során.

A kutatás második részében pedig kárpátaljai beszélők diskurzusait figyeltem meg a Facebook-oldalon, melyekben szintén a helyesírási szabálysértések megjelenésére fektettem hangsúlyt. Olyan szövegek kerültek begyűjtésre, amelyben különböző kiírások, hozzászólások megfogalmazásaiban helyesírási, nyelvhelyességi vagy nyelvtani hibák fordultak elő, és az ezekhez való viszonyulást tartalmazó kommenteket/megnyilvánulásokat gyűjtöttem ki.

A kérdőív során az első hét kérdés az általános szociológiai adatokra kérdezett rá, úgymint nem, születési idő, végzettség, lakhely. Ezután tértünk ki a helyesírás fontosságáról szóló tartalmi kérdésekre a közösségi oldalakon. Összesen 42 kérdés szerepel a kérdőívben.

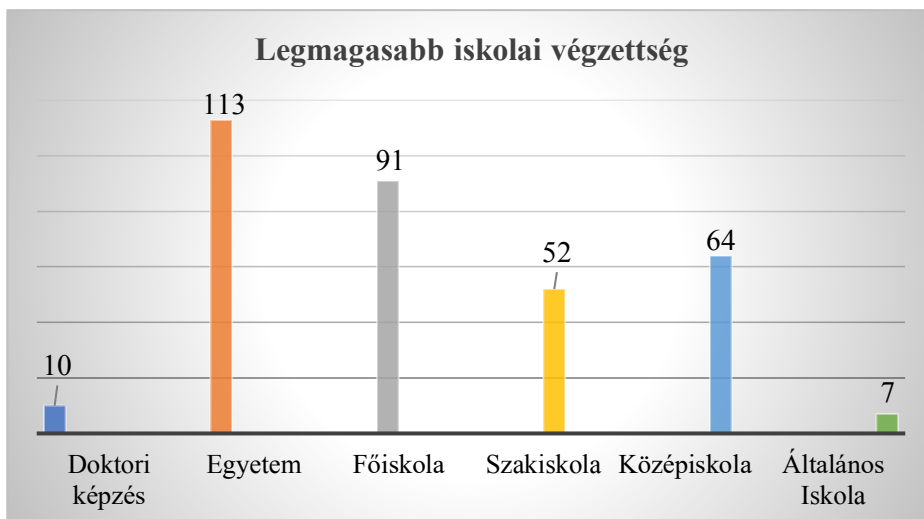
A kérdőív kitöltése online módon került megvalósításra. Az elkészítés után megosztottam az ismerőseim között, akik szintén továbbították az őik ismerőseiknek. Ennek köszönhető az, hogy nagyobb arányban a beregszászi járás településeit érintette a lekérdezés. Valószínűleg az is annak tudható be, hogy a kitöltésben nagy arányban vettek részt pedagógusok, többségük nő.

2.1. A kérdőíves kutatás eredményei

Az online kérdőív kitöltése során 337 válasz érkezett. A válaszadók többsége (81%) nő volt. A kitöltők közül a legfiatalabb korú személy 2008-as születésű, a legidősebb pedig 1948-as, tehát elmondható, hogy mindegyik korosztály érintve volt a lekérdezés során.

2.1.1. A kérdőívben szereplő általános adatok elemzése

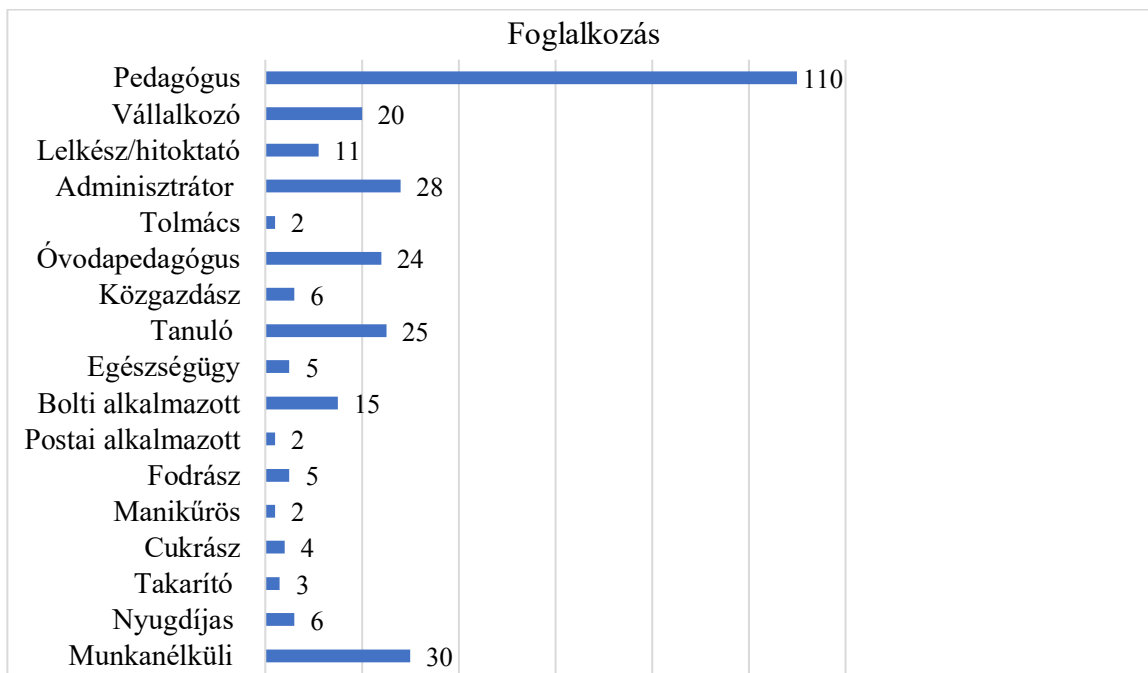
A legmagasabb iskolai végzettség (*1. ábra*) tekintetében a következő volt az arány a megkérdezettek között:

1. ábra: Az adatközlők megoszlása iskolai végzettség szerint

A fiatalokorú válaszadók (2006 – 2008 közötti születésűek) a középiskolát jelölték meg legmagasabb iskolai végzettségként. Ez valószínűleg annak tudható be, hogy a kitöltés ideje során középiskolai végzettséget adó iskola tanulói. Az általános iskolát megjelölők pedig 1973-1982 között születtek, tehát ők még abban az időben a jelenlegi általános iskolai végzettségnek megfelelő bizonyítványt kaphattak, illetve egy 2005-ös születésű adatközlő jelölte még ezt a választ, aki valószínűleg szintén nem érettségizett még, nincs középiskolai végzettsége. Felsőfokú végzettséggel rendelkező aránya 64%, tehát a megkérdezettek többsége diplomával rendelkezik.

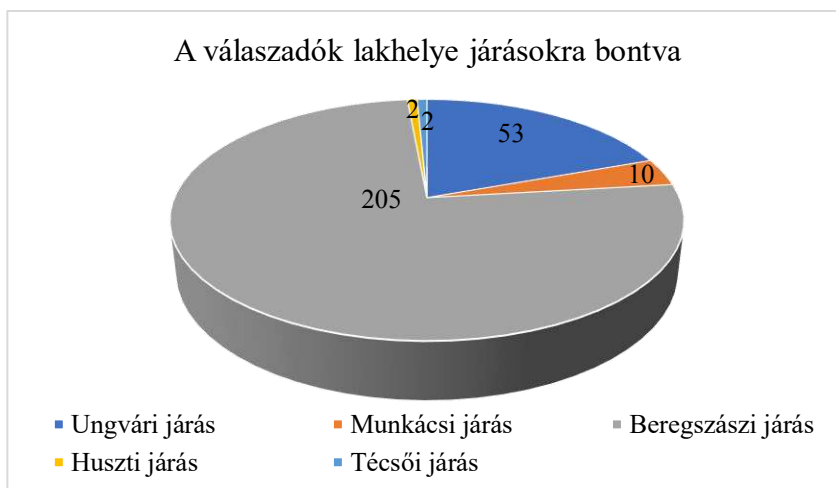
A kitöltők foglalkozását illetően a következő válaszok születtek (2. ábra):

2. ábra: Az adatközlők megoszlása foglalkozásuk szerint

Ez alapján elmondható, hogy az oktatási szférában dolgozók voltak a legnagyobb arányban (40%), akik kitöltötték a kérdőívet.

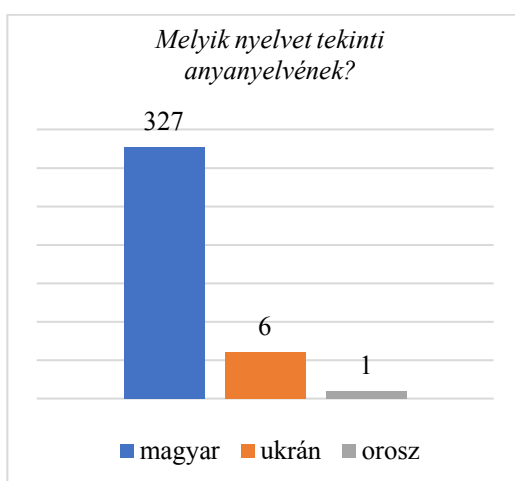
Lakhelyként legtöbbször Beregszászi járási települést adták meg, de az Ungvári járási településekről is viszonylag sokan kitöltötték a kérdőívet (3.ábra).

3.ábra: Az adatközlők megoszlása járásokra bontva

Volt olyan válaszadó is, aki nem nevezte meg konkrétan a települést, ahol él. A Kárpátalját lakhelyként jelölő válaszadók száma 312, Magyarországot megadóké pedig 21 volt, többségben Kárpátalján élők válaszoltak a kérdésekre (93%).

A *Melyik nyelvet tekinti anyanyelvének?* kérdésnél (4. ábra) egyértelmű válaszként kaphattuk, hogy a kitöltők többsége (97%) magyar anyanyelvű. Egy válaszadó az ukránt és magyart is megjelölte válaszként, egy válaszadó pedig mindhármat.

4.ábra: Az adatközlők megoszlása anyanyelvük szerint

A *Milyen nyelven végezte az iskolai tanulmányait?* kérdésnél többféle választ is megjelöltek a válaszadók. Itt lehetőség volt akár mindegyik felsorolt nyelv megjelölésére is.

magyar- ukrán- orosz	magyar- ukrán	magyar- orosz	ukrán- orosz	magyar	ukrán	orosz
9	48	4	6	226	39	5

A válaszadók többségének (67%) magyar nyelven való oktatásban volt része.

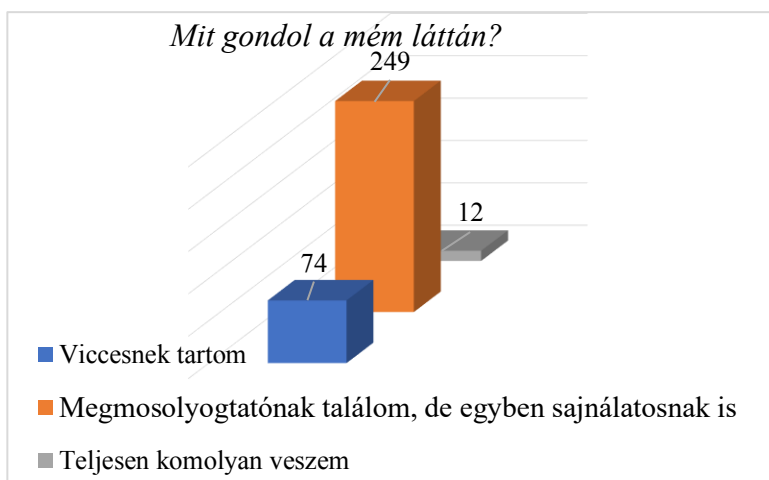
2.1.2. A helyesírás fontosságának kérdése a közösségi fórumokon

Az online világ, az új kommunikációs színtér megteremtette a lehetőséget bárki számára az önkifejezésre, a gondolatok verbális közlésére is. Az interneten való kommunikáció nagyban befolyásolja a fiatalság szókincsének, illetve a helyesírási készségének a fejlődését. A helyesírás kérdésköre a határon túli, s így a kárpátaljai magyarok szempontjából is fontos kérdéskör, és a digitális kommunikáció vonatkozásában kevésbé kutatott terület. Munkámban épp ezért e kérdéskört kívánom vizsgálni.

A helyesírás fontosságával kapcsolatos kérdéskör a kérdőívben egy mémrel indul. Azért ezzel indítottuk a tematikus kérdések blokkját, mert szeretnénk volna, ha a humor segítségével oldódik az adatközlők feszültsége, merevsége a kérdőív kitöltése, mint formális szituáció miatt, és érzelmileg is bevonódnak a kutatási folyamatba. Kíváncsiak voltunk tehát, mit gondolnak a témához kapcsolódó mémről.

A következő válaszokat jelölték ennél a kérdésnél (5. ábra):

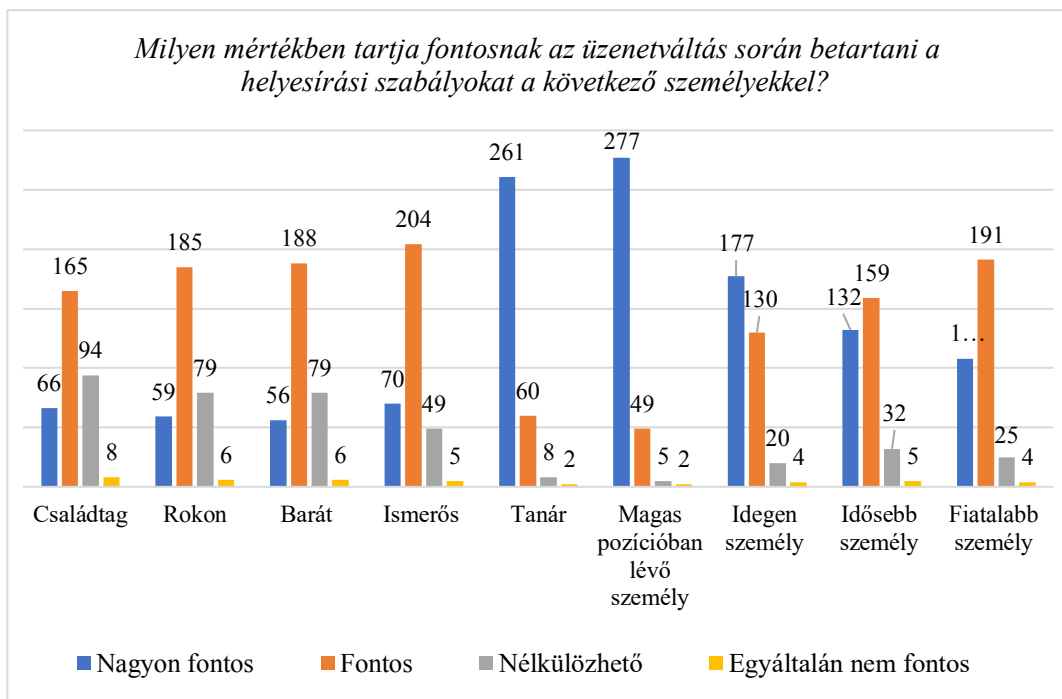

5.ábra: Az adatközlők reakciója a mém láttán

A 9. kérdés a helyesírás fontosságát mérte. Ez alapján arra tudunk következtetni, hogy a válaszadók többsége (70%) nagyon fontosnak tartja a helyesírást akár általánosságban véve, akár a kommunikációs média felületein, akár az internetes fórumokon. A privát üzenetben való helyesírást viszont csak a válaszadók 20%-a gondolja nagyon fontosnak, 58%-uk a fontos kategóriába sorolta. Valószínűsíthető, hogy ők az információ átadásának gyorsaságára fektetnek nagyobb hangsúlyt, mintsem a helyes leírására.

A következő kérdésnél egy ötös skálán pontozni kellett azt, hogy mennyire tartják fontosnak a helyesírási szabályok betartását az interneten. Az 1-es fokozat jelentette a skálán az egyáltalán nem fontost, és az 5-ös fokozat pedig a nagyon fontost. A válaszadók közül 205-en (61%) nagyon fontosnak tartja a helyesírási szabályok betartását az interneten, 108-an (32%) fontosnak gondolják, 22-en (7%) a közepes kategóriába sorolják, tehát szerintük nélkülözhető, és 1 személy volt, aki egyáltalán nem tartja fontosnak.

A következő kérdésben (6. ábra) arra próbálunk rávilágítani, hogy mennyire mérvadó a társalgó személye, az életünkben elfoglalt helye egy beszélgetés során, milyen mértékben fogadható el a helyesírás be nem tartása a velük való beszélgetéskor.

6.ábra: A társalgó személy helyesírására való odafigyelés

A magas pozícióban lévő személlyel (82%), a tanárral (77%) és az idegen személlyel (53%) folytatott beszélgetés során vélték úgy a válaszadók, hogy nagyon fontos betartani a helyesírási szabályokat. A válaszadók 28%-a gondolta úgy, hogy családtaggal való beszélgetés során ez nélkülözhető.

A következő kérdés arra utal, hogy hol megengedhető a hibázás a válaszolók szerint:

	Igen	Nem
Gyors üzenetváltásnál	314	21
Gyorsközleménynél a nyilvánosság előtt	58	271
Hozzászólásnál nyilvános bejegyzés alatt	95	237
A történetünkben elhelyezett kiírásban	86	244
E-mailben	65	263

A válaszok alapján elmondható, hogy nagyobb mértékben (78%) az e-mailt tekintik olyan társalgási felületnek, ahol nem engedhető meg a hibázás, és gyors üzenetváltásnál indokoltnak vélik (93%) a hibák vétését.

A kérdőív tartalmazott egy olyan kérdést is (7. ábra), hogy a kitöltők miként vélekednek arról, hogy fontos-e időt fordítani a helyesírási szabályok tanulmányozására vagy sem. A következő arányban kaptunk választ erre:

7.ábra: Az adatközlők megoszlása a helyesírási szabályok tanulmányozásról

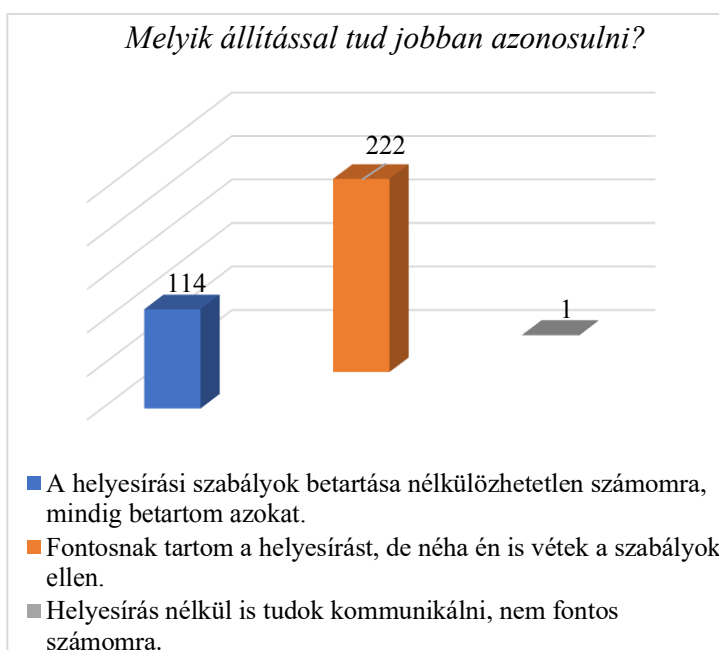
A nagy többség (92%) igennel válaszolt erre a kérdésre, szerintük fontos időt fordítani a helyesírási szabályok tanulmányozására. Egyéb válaszok is érkeztek ennél a kérdésnél: „Legalább a nagyon alapokat!!!!!!”, „Én nem szoktam”, „Az iskolában meg kell tanulni helyesen írni és azt gyakorolni. Tanulmányozni a helyesírást a mindennapokban már felesleges.”, „Olvasás nélkül nem sokat ér”, „Elég idő van rá adva az iskolában. Van akinek így sem sikerül...”, „Nem elhanyagolható, de úgy gondolom a világ ettől sokkal nagyobb problémákkal küzd”, „Ha a foglalkozásunk megköveteli, (például, ha valaki értelmiségi munkát végez) akkor nagyon fontosnak tartom, ha nem, akkor legalább nyilvános internetes posztolás előtt nézzünk utána azoknak a szavaknak, amiknek nem vagyunk biztosak a helyesírásában.”

Somfai László szegedi főiskolai adjunktus a munkájában leírja, hogy a nyelvtani ismeretekre épülő helyesírási tevékenységnek két fokozatáról lehet beszélni: jártasságról és készségről. A helyesírási készség olyan tevékenység, amely általában jártasságból fejlődik. A feladatmegoldásnak a lényeges jegyei közé tartozik, hogy lefolyási sorrendje változó aszerint, hogy milyen a feladat tartalma. Ennek megoldásához jártasság kell. Ez úgy szerezhető meg, ha sok-sok feladatot megoldunk. Tehát begyakoroljuk ezt a fajta tudatos tevékenységet. A műveletvégzés is begyakorolt tevékenység, de lényegében tér el a feladatmegoldástól. A művelet végzése szabályba foglalható tevékenység, mindig ugyanabban a sorrendben végezzük. Az a tevékenység, amely műveleteket végez, a rendkívül sok azonos izommozgás következtében részben vagy egészben automatizálódhat, vagyis készséggé alakulhat. Való igaz, hogy vannak műveletvégző jártasságok is, ezekből válhat készség; a hatéves gyermek megismeri a betűket, később jártassá válik ezek összefűzésében, a szavak leírásában, s ha idők folyamán nagyon sokszor írta le ugyanazt a szót, a leírás megkezdésének tudatos mozzanatát, valamint a leírás befejezésének tudomásul

vételét kivéve maga a szóleíró tevékenység izommozgása gépiesedik. Ez készség (Somfai, 1966: 17-18).

2.1.3. Az adatközlők saját helyesírási szokásai

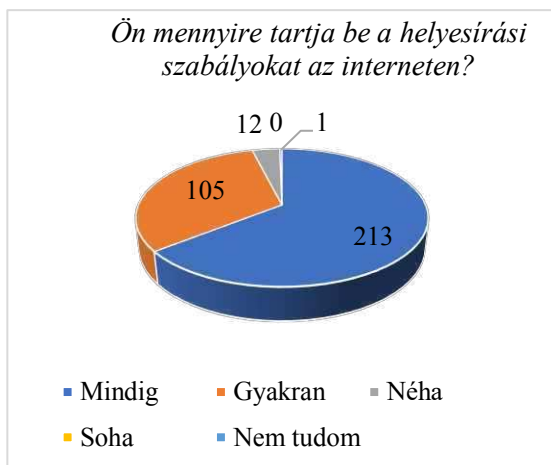
A 10. kérdésben azt az állítást kellett kiválasztani a válaszadónak, amelyikkel jobban tudnak azonosulni (8. ábra). Ez alapján elmondható, hogy a válaszadók többsége (66%) fontosnak tartja a helyesírást, de néha ő is vét a szabályok ellen. És mindössze egy válaszadó volt, aki számára nem fontos a helyesírás az elmondása alapján.

8. ábra: Az adatközlők helyesírási attitűdje

A következő kérdés azt mérte, hogy az adatközlők odafigyelnek-e mások helyesírására az internetes oldalakon. Elmondásuk alapján 278-an (82%) odafigyelnek mások helyesírására, 8 személy (2%) nem figyel oda, és 43-an (13%) nem tudták eldönteni, így a *talán* opciót jelölték. A válaszlehetőségeken túl különböző válaszokat is adtak a kérdőív-töltők: „Attól függ, ki milyen felületen és mit ír. Eseti a megítélés. Régebben bosszantott, ma már belátom, hogy a felgyorsult világ magával hozza a rövidítések és formaságok elhagyását a netes felületeken.”, „Helyezett függő”, „Csak, ha nagyon szembetűnő a hiba”, „Odafigyelek, de nem kommentálom.”, „észreveszem, ha helytelenül írnak és meg is van róla a véleményem; de nem kezdem el kijavítani”.

Az alábbi kérdésnél (9. ábra) a válaszadóknak meg kellett határozniuk, ők mennyire tartják be a helyesírási szabályokat az interneten. A következő arányban adtak választ:

9.ábra: A helyesírási szabályok betartása az adatközlők részéről

A válaszadók többsége (63%) – elmondásuk alapján – mindig betartja a helyesírási szabályokat az interneten, és egy válasz sem érkezett a *soha* lehetőségre. Itt is jelentek meg a válaszlehetőségeken túl egyéb válaszok: „Mindig, de a személyes üzeneteknél nem mindig.”, „Mindig, amikor tudom. (Figyelmetlenség, hiányosságok mindig vannak.)”.

A következő kérdés (10. ábra) arra irányult, hogy a válaszadóknak volt-e már negatív tapasztalata a helyesírásával kapcsolatban a közösségi média felületein. A következőképp vélekedtek erről a válaszadók:

10.ábra: Az adatközlők tapasztalatát a helyesírásuk kapcsán

A válaszadók közül 211 személy szerint (63%) őt még soha nem javították ki, tehát ezek szerint ő jó helyesíró, 61 személy (18%) pedig nem emlékezett ilyen javításra, és 63 személyt (19%) már javítottak ki a helyesírása miatt.

Az előző kérdésből kiindulva arra voltunk kíváncsiak, hogy akivel történt már olyan, hogy kijavították az írását, akkor hogyan reagált. A válaszadók 7%-a nem válaszolt erre a kérdésre. A következőképpen vélekedtek erről a kitöltők: 78 személy (23%) elfogadta a kritikát és javította a hibát, 10-en (3%) nem vettek róla tudomást, 5 fő (1,5%) megszegyenítve érezte magát, 4 személy (1%) tudomásul vette a kritikát, de nem érdekelte, 3 fő (1%) dühös lett és javította hibát. A következő egyéb válaszok jöttek még erre a

kérdésre: „Nem fogadtam el a kritikát, mert egy képen szerepelt hibás szöveg, amit én csak megosztottam.”, „Ha elütök valamit, észreveszem és javítom.”

Ebből az utóbbi válaszból látszik például, hogy sok adatközlő a helyesírási hibát egy kalap alá veszi az elgépelésekkel. Érdeemes lenne a jövőben ezt a kérdést tehát árnyaltabban, külön kitérve a helyesírás és az „elgépelés” közötti különbségekre is vizsgálni.

A következő kérdésben pedig épp a fordított helyzetre kérdeztünk rá: *Ön javított-e már ki valakit a helyesírása miatt valamelyik közösségi oldalon?* A válaszadók közül 177-en (53 %) nemmel válaszoltak erre a kérdésre, és 99-en (29%) adtak igenlő választ. Itt ilyen egyéb válaszok lettek: „Ha történt volna ilyen, szégyenletes lett volna számomra”, „Diákok”.

A 18. kérdésben arra próbáltunk rávilágítani, hogy hol tartják fontosabbnak a helyesírási szabályok betartását, a nyilvános oldalakon vagy privát üzenetben (11. ábra).

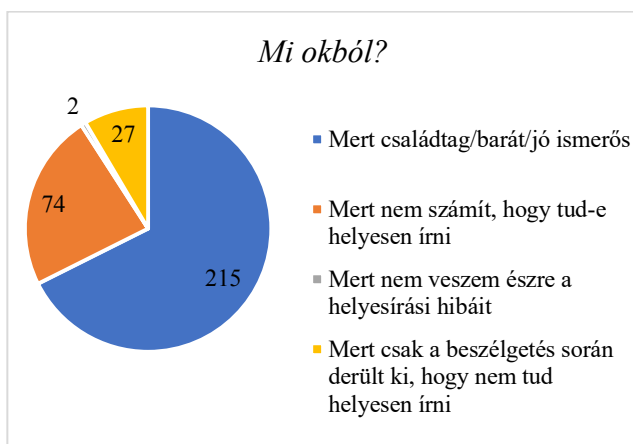

11. ábra: A helyesírási szabályok betartásának fontossága

A válaszadók többsége (53%) úgy gondolja, hogy mindkét helyen egyaránt fontos odafigyelni a helyesírásra, 46%-uk szerint a nyilvános oldalakon jobban kell erre összpontosítani, és mindössze 1% szerint a privát üzenetben kell erre nagyobb hangsúlyt fektetni. Elmondható, hogy a megkérdezett internetes használók körében fontos szempont a helyesírás.

A 20. kérdésben arra kérdeztünk rá, hogy a kitöltők kommunikálnak-e olyan személlyel, aki nem ír helyesen. A válaszadók nagy többségét (szerencsére) nem zavarja, ha a másik fél nem mindig tartja be a helyesírási szabályokat, 82%-uk természetesen kommunikál olyan személlyel az interneten, aki nem mindig ír helyesen, és csupán 5%-a nem társalog ilyen személyekkel az saját bevallása szerint. 13%-uk a *talán* opciót választotta.

A következő kérdés (12. ábra) ebből kiindulva fogalmazódott meg: *Ha igen, mi okból?* Az alábbi válaszok érkeztek:

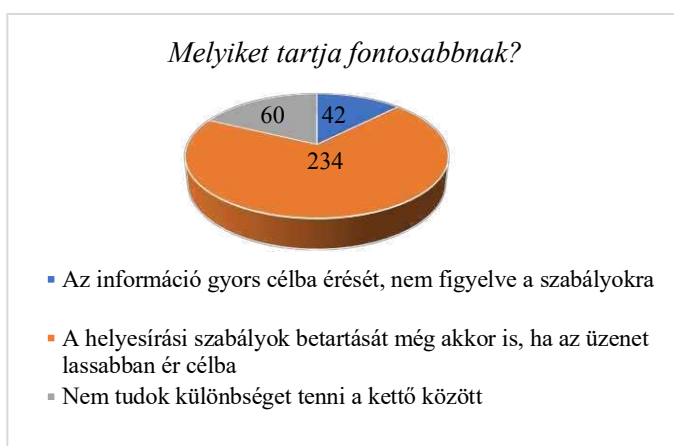
12. ábra: Az adatközlők oka a kommunikációra a helyesírás megléte nélkül is

Ezekon a válaszlehetőségeken túl egyéb lehetőségek is szóba jöttek a kitöltéskor: „Nem a helyesírása alapján döntöm el, hogy kivel kommunikálok és kivel nem.”, „A lelkület nem helyesírás függvénye”, „Mert nem a magyar az anyanyelve, így elnézem a hibáit”, „Nem akarom megbántani”, „Mert fontosnak tartom az adott kommunikációt. Az ember mégis több, mint a helyesírása.”, „Mert emberekkel dolgozom”.

A 22. kérdésnél arra kerestük a választ, hogy a párválasztásuk tekintetében mennyire befolyásolta őket az, ha a másik fél nem tudott helyesen írni? A válaszok alapján az esetek 40%-ában mérvadó volt a helyesírás fontossága a párválasztást illetően a számukra.

Rákérdeztünk arra is a kérdőívben, hogy az adatközlők elvárják-e azt, hogy a főnökük/tanáruk minden körülmény között tartsa be a helyesírási szabályokat. Az esetek nagyobb arányában (82%) elvárják a válaszadók, hogy a tőlük magasabb beosztásban lévő személyek minden körülmény közepe helyesen írjanak.

A válaszadókat megkérdeztük, mi a véleményük, belátásuk szerint melyik a fontosabb? (13. ábra)

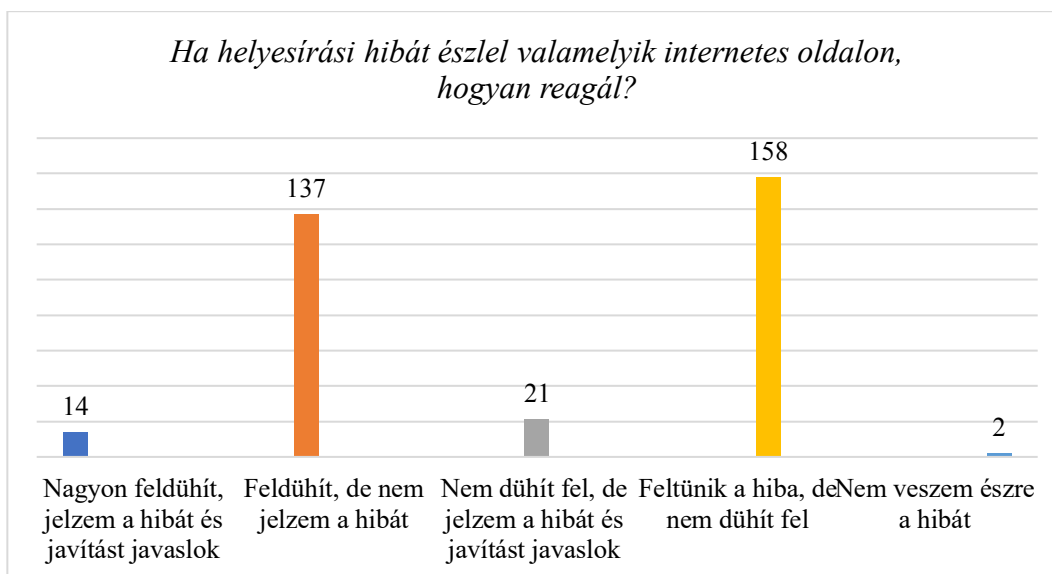

13. ábra: Az adatközlők véleménye a helyesírásról a beszélgetés során

A válaszok alapján fontosnak tartják a helyesen írt üzeneteket, még akkor is, ha amiatt lassabban ér célba az információ. A kitöltők nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy nyelvtanilag helyes szövegeket küldjenek a másik félnek. 70%-uknak fontos a köznyelvi, standard nyelvváltozat alkalmazása írásban is még akkor is, hogyha ez az információ gyors átadásának a rovására is megy. Ők úgy vélik, hogy lényeges szem előtt tartanunk még az üzenetváltás során is a helyesírási szabályokat. A válaszadók 13%-a szerint az üzenet gyors célba érése a fontosabb, mint annak a helyesen való leírása. A kitöltők 18%-a nem tudott különbséget tenni a kettő között, ők a helyesírást és az üzenet gyors célbaérését is egyaránt fontosnak tartják.

2.1.4. Mások helyesírási vétségére adott reakciók

A kérdőív tartalmaz olyan kérdéseket is, amelyek a helyesírási szabályok vétése elleni reakciókat vizsgálja. *Ha helyesírási hibát észlel valamelyik internetes oldalon, hogyan reagál?* kérdésnél (14. ábra) a következő válaszokat adták az adatközlők:

14. ábra: A helyesírási szabályok vétségére adott reakció

Ez alapján elmondható, hogy az esetek nagy többségében (99,5%) feltűnik, ha valaki helyesírási hibát vét az internetes oldalakon, és ebből 10% az, aki jelzi is a hibákat és javítást javasol. Mindössze 2 személy volt a válaszadók között, akik – elmondásuk alapján – nem veszik észre a hibákat. Azt az opciót, hogy *nem tapasztaltam még hibát*, senki nem jelölte. Ezeken a válaszlehetőségeken túl különböző egyéb lehetőségek is felmerültek az adatközlőkben: *„Néha felidegesít, hogy alapvető dolgokat nem tudnak az emberek a helyesírásról, ezért van amikor jelzem a hibát, de valamikor nem.”*, *„Attól függ, ha*

formális oldal, akkor dűhit”, „Észreveszem a hibát és megforgatom a szememet, mert már meglepődni se tudok.”

A következő három kérdés arra összpontosít, hogy az adatközlők mennyire értenek egyet a leírt állításokkal. Ezek a kijelentések a helyesírás fontosságáról, meglétéről, valamint befolyásoló hatásával kapcsolatosak.

1. *A helyesírás az alapvető műveltség részét képezi.*

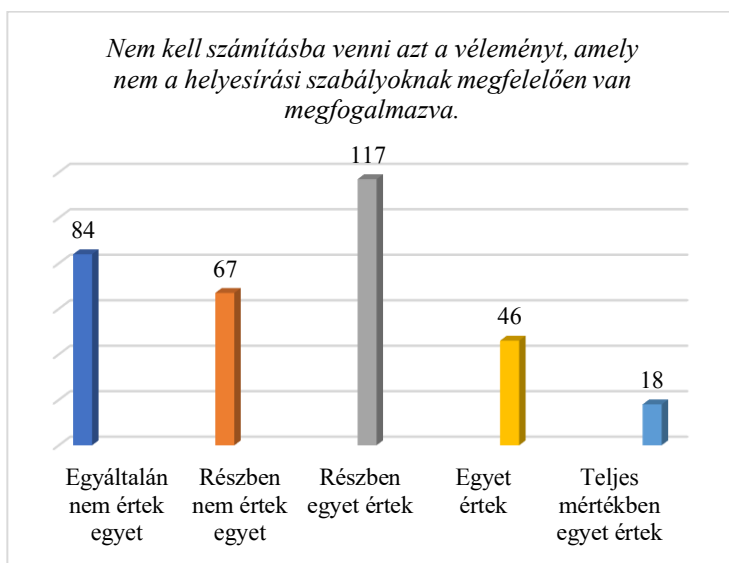
A válaszadók 79%-a teljes mértékben egyet ért ezzel az állítással, tehát szerintük a helyesírás az alapvető műveltséghez tartozik, és aki nem ír helyesen, az nem művelt.

2. *A helyesírásunk befolyásolja a rólunk alkotott képet.*

74% véli úgy, hogy teljes mértékben befolyásolja a rólunk kialakult képet a helyesírásunk, tehát ha nem tudunk helyesen írni, az negatív képet mutat rólunk.

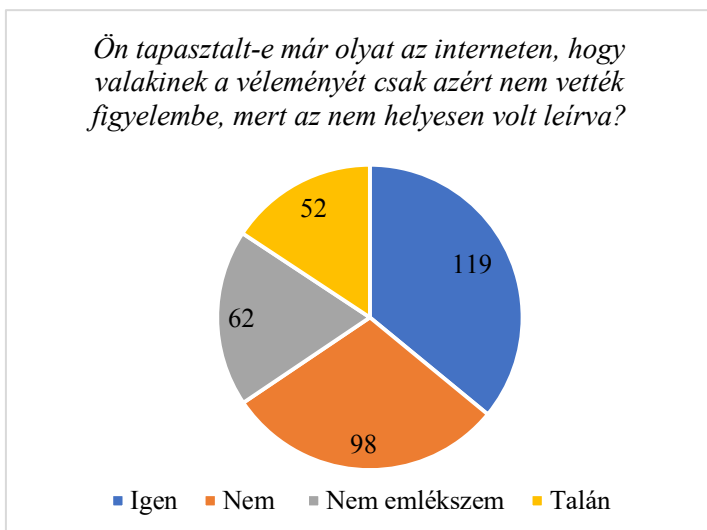
3. *Nem kell számításba venni azt a véleményt, amely nem a helyesírási szabályoknak megfelelően van megfogalmazva.*

Erre a kérdésre érkező válaszok megoszlók voltak. A válaszadók 35%-a közepes mértékben ért egyet ezzel az állítással. Csupán 19% az, aki egyet ért vele, és 30% nem ért egyet ezzel az állítással (15. ábra).

15. ábra: Az adatközlők véleménye az állítással kapcsolatban

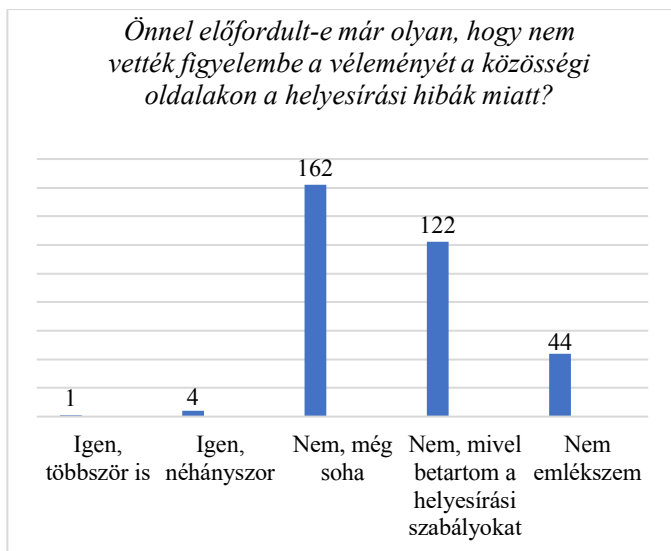
A következő kérdésben (16. ábra) arra kérdeztünk rá, hogy az adatközlő tapasztalt-e már olyat az interneten, hogy valakinek a véleményét csak azért nem vették figyelembe, mert az nem helyesen volt leírva.

16.ábra: Tapasztalt-e már olyat az interneten, hogy valakinek a véleményét nem vették figyelembe

35%-a megkérdezetteknek már tapasztalt olyat, hogy valakinek a véleményét csak azért nem vették figyelembe, mert abban helyesírási hibát találtak, 29%-uk még nem találkozott ilyenrel. 18% azt válaszolta, hogy nem emlékszik ilyen esetre. A válaszadók 15%-a pedig a *talán* opciót jelölte.

Az előző kérdésből kifolyólag arra is rákérdeztünk, hogy magával a válaszadóval előfordult-e már ilyen szituáció (17. ábra).

17.ábra: Az adatközlők véleményének nem figyelembe vétele hibák esetén

A válaszadók 84%-ával még nem fordult elő ilyen, az elmondásuk alapján, és mindössze 2% volt az, akivel megtörtént már ilyen eset. A megkérdezettek 14%-a pedig nem emlékszik ilyen esetre a válaszuk alapján.

Az előző adattal együtt értelmezve a fenti két kérdésre adott választ felmerülhet bennünk a kétely, hogy valószínűleg azért van ilyen tapasztalata az adatközlőnek, hogy

másokkal előfordult már, hogy nem vették figyelembe a véleményét, míg velük szinte soha, hogy ők voltak azok, akik a mások véleményét nem vették figyelembe. Ez egy rejtett attitűd lehet.

A véleménynyilvánítás szempontjából egy nyitott kérdés szerepelt a kérdőívben: *Mi a véleménye arról a személyről, aki nem tartja be a helyesírási szabályokat az interneten?* Az adatközlők véleménye megoszló volt. A válaszok között vannak pozitív és negatív értékítéletek is, voltak, akik védték az internetezőt, valamint olyanok is voltak, akik nem alkottak véleményt ezzel kapcsolatban.

A következő válaszokból pozitív hozzáállás vonható le:

„Vannak helyzetek, amikor elfogadhatónak tartom, például privát üzenetekben, viszont nyilvános posztban sajnálatosnak vélem, főleg a hétköznapi szavak helyesírását illetve azt, amikor valaki arra is lusta, hogy szóközt, ékezetet használjon.”, *„Nem ítélekem (különösen nyilvános hozzászólásokban, posztok alatt nem)! De rendkívül zavar természetesen. A mondanivaló lényegét azonban teljes mértékben függetlenítem a megszólaló helyesírásától.”*, *„A hiba mértékétől és mennyiségétől függ. Ha kevesebb, kisebb, lehet csak figyelmetlen volt az illető, de ha tele van hibával akkor egy negatív vélemény alakul ki bennem.”*, *„Attól függ, hogy hol nem tartja be. Ha pl. egy hozzászólásnál, akkor nem alkotok róla rossz véleményt, viszont ha egy cikkben, akkor már eléggé rácsodálkozom a dolgokra.”*, *„Nem a helyesírási szabályok betartása vagy nem betartása teszik az embert emberré. A helyesírás egy készség, minél többet olvasunk, annál jobban javul.”*, *„Már nem zavar. Attól még értékes ember. Lehet, hogy pl. kiváló cukrász, de valamiért a helyesírás nem erőssége.”*, *„Nem elítélendő, amennyiben ukrán iskolában tanult az illető, de mindenképp minősíti az embert a helyesírása.”*, *„Ha a mondanivalója teljes mértékben érthető a hibákkal együtt is, akkor semmi kifogásom ellene.”*, *„Ez nem befolyásolja a véleményemet, nem ez alapján alakul ki valakiről a véleményem”*, *„Megesik, nem ítélekem senkifelett”*.

A következő válaszokból az derül ki, hogy az adatközlő negatív véleményt fogalmazott meg a hibázó személyiségével kapcsolatban:

„Igénytelen”, *„Figyelmetlen”*, *„Műveletlen”*, *„Legalább az alapvető helyesírási szabályokat illene tudnia az embernek. Gondolok ilyenkor a szóköz, írásjelek, nagy kezdőbetűk használatára. Ha már megfogalmaz valamit és nyilvánosságra hozza, akkor figyeljen oda a helyesírására!”*, *„Szerintem ezzel azt az érzetet kelti az idegenekben, hogy tanulatlan, hisz egy helyesen írni képtelen személyről mi más juthatna eszünkbe, mint: "Ha még helyesen írni sem tud, akkor ugyan tud-e bármi mást jól" ”*, *„Szomorú, hogy sok*

ember nem tud helyesen írni az anyanyelvén, egy-két ékezet hiba még nem egy nagy dolog, de mikor szavakat nem lehet kiolvasni, az már dühítő ☹️☹️☹️”, „Nem feltétlen az ő hibája. Talán nem jól tanították meg, így nem tudok ítélni felette. Viszont az ilyen személy véleményét már én is kevésbé veszem hitelesnek.”, „Véleményem szerint ezzel saját magát minősíti. Ha nem biztos a szavak helyesírásában nézzen utána, ha pedig lusta erre, akkor inkább ne okoskodjon!”, „Ha észreveszem akkor idegesít. Ilyenkor az jut mindig eszembe, hogy mit tanult egyáltalán az iskolában.”, „A helyesírás az általános műveltség része. Ha valaki ezt nem tudja, akkor mit tud?”, „Sajnálatot érzek, hogy nem érzi át a helyesírás fontosságát.”, „Hozzászólása veszít az értékéből számomra.”, „Jobban tenné, ha nem írna semmit.”, „Kulturálatlan”.

A következő válaszokból az derül ki, hogy védik az internetezőket:

„Szerintem nem kell ezért senkit sem elítélni. Visszataszítónak találok, hogyha valaki a másik ember helyesírásába köt bele (a közösségi platformokon). Előfordulhat, hogy valaki nem megfelelő helyesírási oktatásban részesült vagy csak egyszerűen nincs érzéke a helyesíráshoz. Nagyon kevesen tudják a tökéletesen a helyesírást, ezért is gondolom azt, hogy etikátlan leszólni valakit a helyesírása miatt, ezután pedig kijavítani.”, „Az attól függ, melyek hibákat ejt.”.

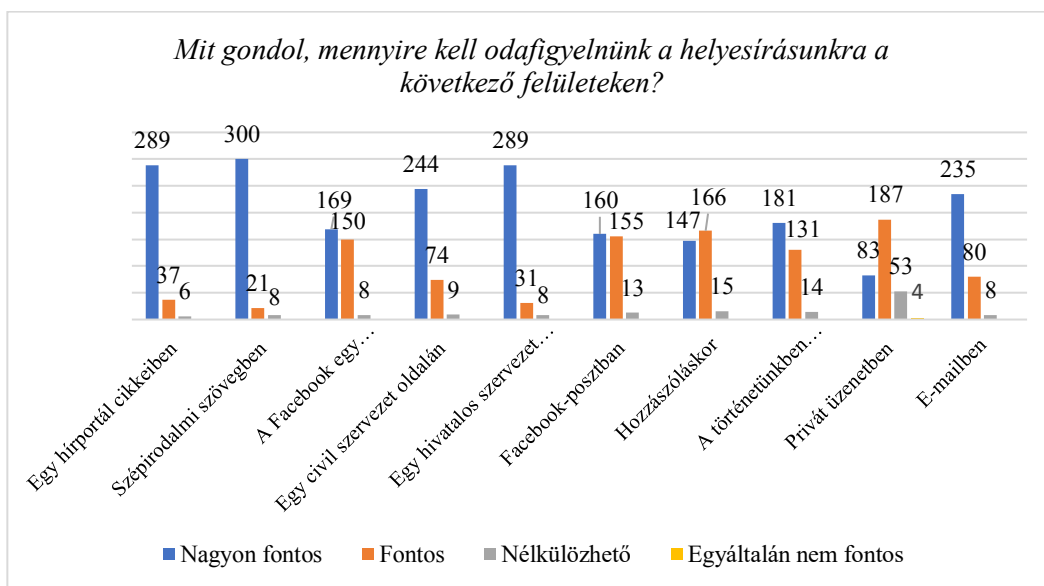
Van, aki nem alkotott véleményt ezzel kapcsolatosan:

„Nincs véleményem. Mert lehet ugyan olyan mint én is, hogy magyarként ukrán iskolába járt és magába tanult meg magyarul írni meg olvasni, mert akkor a magyart az ukrán osztályokba nem tanították! Így nekem is vannak helyesírási problémáim valamikor és nem szolok meg másokat! 😊”.

Ebből megtudhatjuk, hogy a megkérdezettek véleménye megoszlik ezzel a kérdéssel kapcsolatban. Van, aki úgy véli, hogy a helyesírás elsajátítása nem mindenki számára elsődleges szempontú, attól még, hogy valaki nem jó helyesíró, még ember és számításba kell venni a véleményét, hozzászólását. Ez a csoport nem ítélné a helyesírási hibák láttán, a mondanivaló a lényeg a számukra és nem a külalak. És van a másik véglet, akik elítélik, ha valaki nem helyesen ír, műveletlennek, tanulatlanak, kulturálatlanak tartják. Azt gondolják, hogy a helytelenül írók nézőpontját sem kell számításba venni, annyit ér a véleményük is, mint az írásuk.

2.1.5. A különböző internetes felületeken való kommunikáció által betartott helyesírási szabályok fontossága

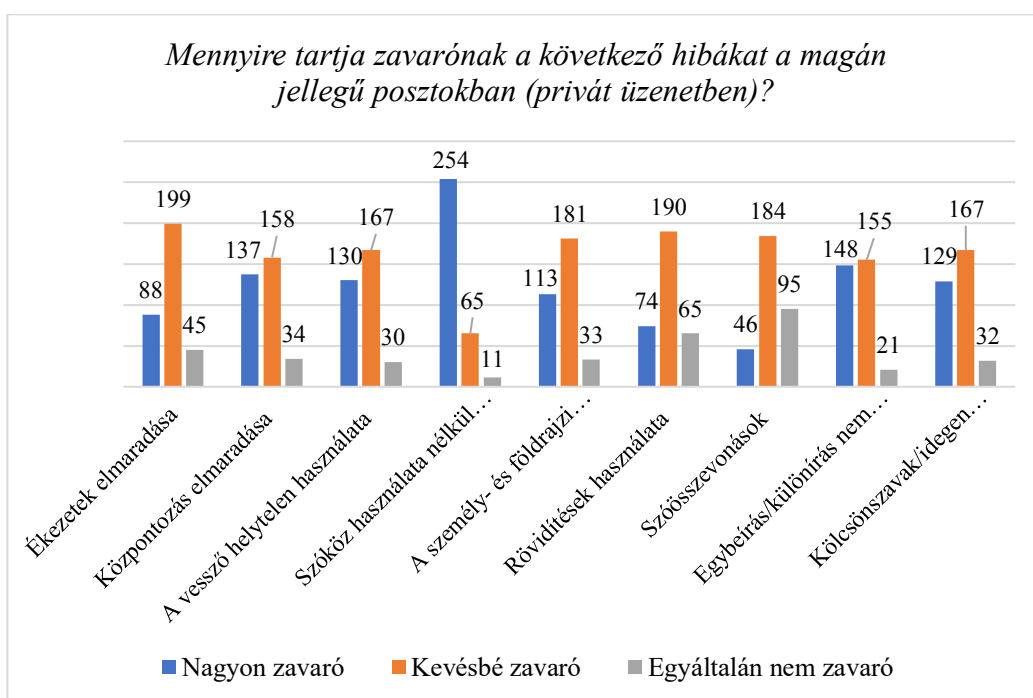
A 19. kérdésben különböző felületeken soroltunk fel (18. ábra), és arra voltunk kíváncsiak, hogy a válaszadók mit gondolnak azokon a helyeken való helyesírás betartásáról.

18. ábra: A különböző felületeken való helyesírás fontossága

Láthatjuk, hogy mindegyik felületen többségben (66%) *nagyon fontosként* jelölték meg a helyesírásra való odafigyelést, egyedül a privát üzenet kapott kevesebb arányt (25%), ott *fontosnak* vélik a helyesírást. És ez a felület az, ahol 4 személy (1%) egyáltalán nem tartja fontosnak, a többi platformon egy válasz sem érkezett erre a lehetőségre.

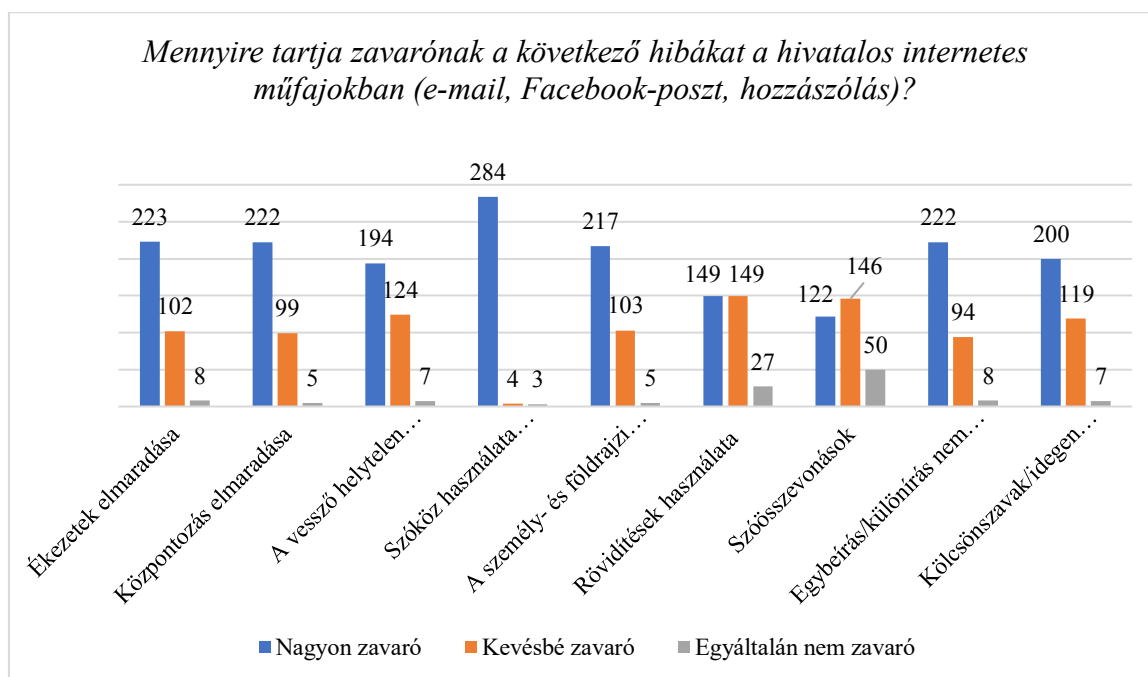
Az alábbi kérdésben (19. ábra) arra kerestük a választ, hogy az adatközlők mennyire tartják zavarónak a hibákat a magán jellegű posztokban (privát üzenetben).

19. ábra: Az adatközlők véleménye a hibás megnyilvánulásokról privát üzenetben

A szóköz használata nélkül való írást jelölték a legtöbben (75%) nagyon zavarónak, és a szóösszevonások használatát jelölték nagyobb arányban (28%) egyáltalán nem zavarónak a magán jellegű posztokban.

Ebből kifolyólag arra is rákérdeztünk, hogy a hivatalos műfajokban milyen mértékben zavarja a válaszadókat a hibázás (20. ábra).

20. ábra: Az adatközlők véleménye a hibás megnyilvánulásokról a hivatalos műfajokban

A hivatalos internetes műfajokban is nagy arányban (84%) a szóköz használata nélkül való írást jelölték nagyon zavarónak, illetve a szóösszevonások egyáltalán nem zavarónak lettek szintén itt is a legnagyobb arányban (15%) jelölve.

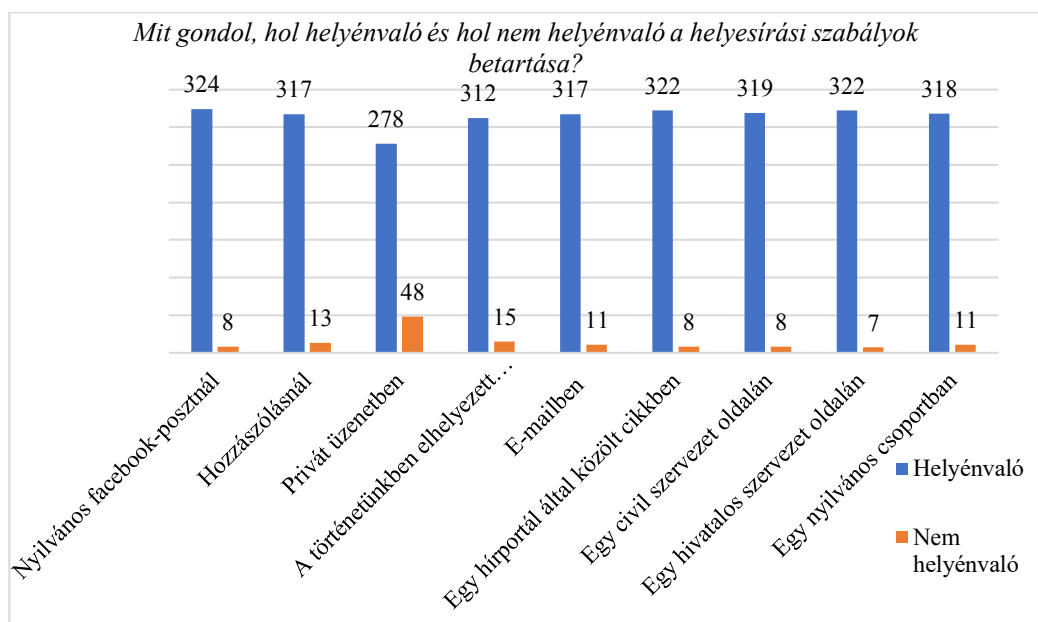
Az Ön szerint milyen következménye lenne annak, ha a következő személyek minden műfajban törekednének a helyesírás szabályok betartására? (hozzászólásnál, privát üzenetben, e-mailben) kérdésre a következőket válaszolták:

	Teljesen természetes lenne	Meglepő lenne	Valószínűtlen lenne	Üresen hagyott válasz
Főnök-beosztott	311	14	3	9
Tanár-diák	307	18	4	8
Két barát/barátnő	174	121	29	13
Szülő-gyerek	191	116	20	10

A főnök-beosztott kapcsolatban gondolták a legnagyobb arányban (92%), hogy teljesen természetes lenne, ha mindkét fél a helyesírásra törekedne az írásbeli kommunikáció során.

Két barát vagy barátnő beszélgetésénél tartja a többség (36%) meglepőnek a helyesírásra való törekvést, valamint valószínűtlennek (9%) is ezek között a személyek közötti beszélgetést sorolták.

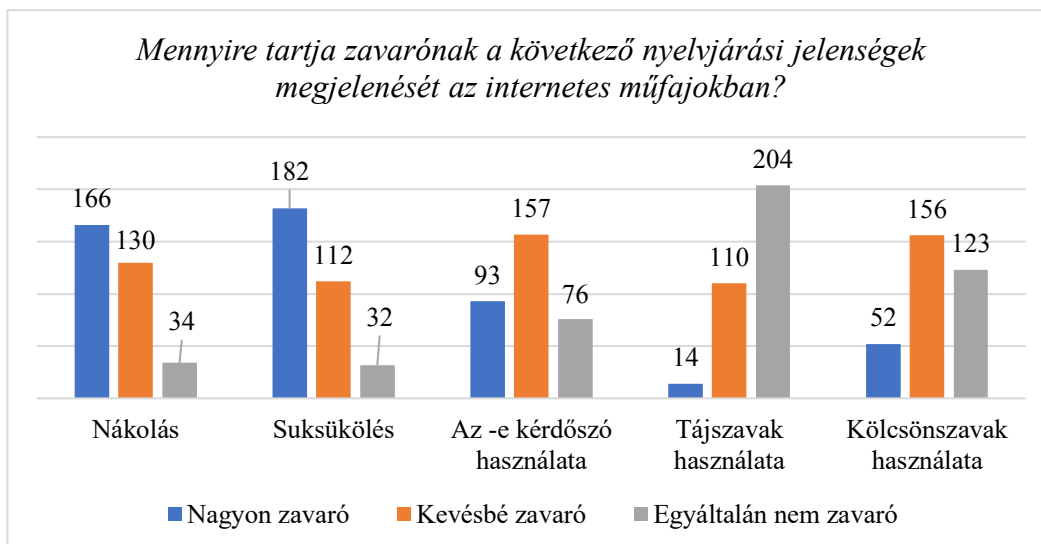
Ebből kifolyólag megkérdeztük a válaszadókat, hogy a véleményük szerint hol helyénvaló és hol nem helyénvaló a helyesírási szabályok betartása (21. ábra).

21.ábra: Az adatközlők véleménye a helyesírási szabályok betartásáról

Azokat a helyeket sorolták a helyénvaló kategóriába, amelyek nyilvános posztként szerepelnek és több ember számára is láthatóvá válik. Ezek aránya minden esetben meghaladta a 94%-ot. Egyedül a privát üzenetben való íráskor látunk kicsit magasabb arányt a nem helyénvaló kategóriánál, itt 14% válaszolta azt, hogy mellőzhető a helyesírási szabályok betartása.

Arra is rákérdeztünk, hogy a válaszadók mennyire tartják zavarónak a különböző nyelvjárási jelenségek megjelenését az internetes műfajokban (22. ábra).

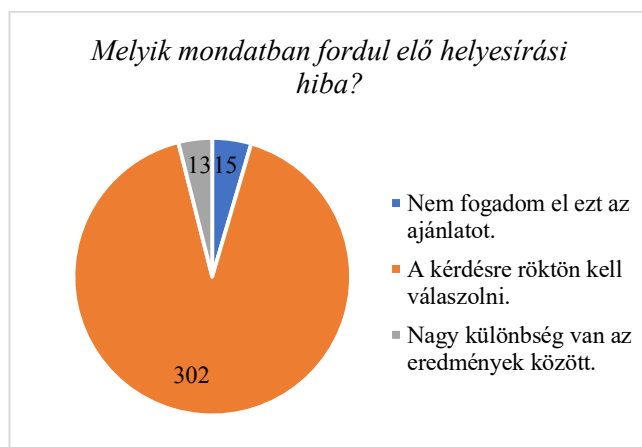
22.ábra: A nyelvjárási jelenségek megjelenése az internetes műfajokban

Ebből megtudhatjuk, hogy a megkérdezettek a suksükölés tartják a legnagyobb arányban (54%) zavarónak, és a tájszavak használata az, amelyik kevésbé zavaró (61%) a számukra.

2.1.6. Helyesírási gyakorlatok a kérdőívben

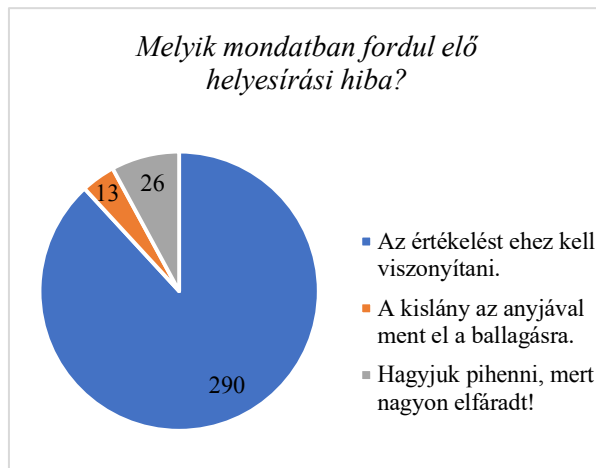
A kérdőív végén egy kis gyakorlást is betettünk a kérdőívbe, amiből természetesen semmiféle következtetést nem lehet levonni az adatközlők helyesírási készségéről, mindössze az attitűdjükre voltunk kíváncsiak itt is, hogy hogyan vélekednek erről a kérdésről más típusú kérdés megválaszolása után.

A válaszadók nagy része (90%) felismerte az első feladatban a helytelenül írt mondatot (23. ábra).

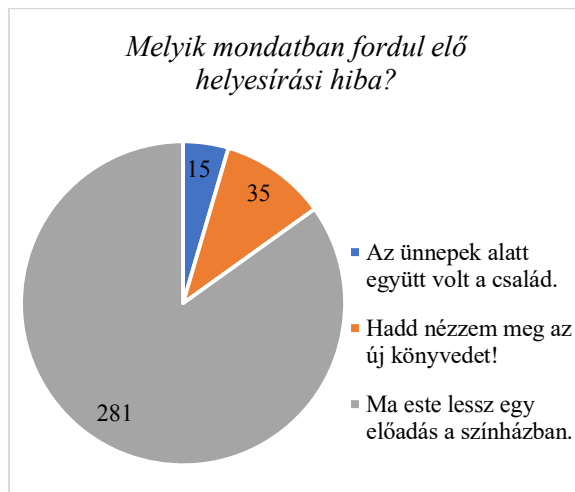
23.ábra: A 1. helyesírási feladat elemzése

A második feladatban a válaszolók 86%-a ismerte fel a hibás mondatot és válaszolt helyesen a kérdésre (24. ábra).

24.ábra: A 2. helyesírási feladat elemzése

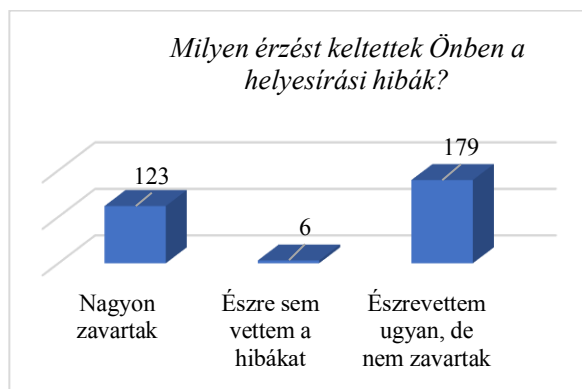
A harmadik feladatnál 83% válaszolt jól (25. ábra).

25.ábra: A 3. helyesírási feladat elemzése

Elmondható, hogy mindhárom esetben a kitöltők több mint 2/3-a találta meg a hibát a leírt mondatokban.

A helyesírási feladatok végén feltettük a kérdést a válaszadóknak, hogy milyen érzést keltettek bennük a hibásan írt mondatok (26. ábra).

26.ábra: Az adatközlők reakciója a hibák láttán

A válaszolók 53%-a vallotta úgy, hogy nem zavarták a helyesírási hibák a mondatokban. Elmondásuk szerint 36%-ukat nagyon zavarták, és mindössze 2% írta azt, hogy fel sem tűntek neki a hibák. Egyéb válaszok is érkeztek: „Bizonytalan lettem 😊”, „Jelen esetben nem volt zavaró, mert céllal volt hiba ejtve. Más esetben nagyon zavarna.”, „Remélem, jól vettem3 hibàk, amit mindenkinek tudni kellene”, „Édesanyám jutott róluk eszembe.”.

KÖVETKEZTETÉS (KÉRDŐÍV)

A kérdőív elemzésénél kiemeltünk néhány lényeges kérdést, amely nagyban hozzájárult a kutatás eredményességéhez. Elsősorban megnéztük a válaszadók iskolai végzettségét, azt, hogy milyen nyelven végezte tanulmányait, mennyire tartja be a helyesírási szabályokat elmondása szerint, mi a véleménye arról a személyről, aki hibákat vét az interneten, valamint a kérdőív végén szereplő helyesírási gyakorlatok válaszait, és ezeket összehasonlítva próbáltunk következtetéseket levonni az internetezők helyesíráshoz való viszonyáról.

Itt 12 személynél találtuk ellentmondásos válaszokat. A válaszadók – elmondásuk szerint – mindig (25% szerint) vagy gyakran (58% szerint) betartják a helyesírási szabályokat, ezzel ellentétben mindhárom helyesírási gyakorlatban hibát vétettek, nem találták meg a helyesírási hibákat a mondatokban. Ezek között a személyek között három fő volt, aki felsőfokú diplomával rendelkezik, de megnézve az iskolai tanulmányaikat, ezek a személyek ukrán vagy ukrán és orosz nyelven tanultak. Valószínűsíthető, hogy a helyesírási hibák helytelen felismerése ennek tudható be. A véleménynyilvánítás szempontjából a legtöbben nem alkottak véleményt a hibázóról, vagy védték őket: „*Nincs véleményem róla*”, „*Semmi ha számára így jó az számomra is jó*”, „*Lehet csak el írta*”. Megnézve a leírt válaszokat, feltűnik, hogy a válaszadók sem hibátlanul írták le a véleményüket, holott elmondásuk alapján odafigyelnek a helyesíráásra, és az adott kérdésnél a *nagyon fontos* (50%) vagy a *fontos* (50%) kategóriába sorolták általánosságban véve a helyesírás fontosságát.

A kérdőív következő kérdéscsoportjának elemzésénél arra fektettünk hangsúlyt, hogy milyen pozitív vagy negatív személyiségjegyekkel illették a válaszadók azokat a személyeket, akik nem helyesen írnak. A *Mi a véleménye arról a személyről, aki nem tartja be a helyesírási szabályokat az interneten?* kérdésnél egyaránt érkeztek pozitív és negatív sztereotípiákat tartalmazó válaszok is. Ha csak azokat a válaszokat vesszük figyelembe, akik szerint nem elítélendő a helyesírási szabályokat be nem tartó ember személyisége, és összevetjük ezt a 33. kérdésre adott válaszokkal, akkor elmondhatjuk, hogy ezek az adatközlők a 33. kérdésben, miszerint állást kellett foglalniuk, hogy mennyire értenek egyet azzal az állítással, hogy *Nem kell számításba venni azt a véleményt, amely nem a helyesírási szabályoknak megfelelően van megfogalmazva*, mindenki egyöntetűen azt a választ adta, hogy *egyáltalán nem ért egyet*. Tehát itt nem történt ellentmondás a válaszok között, az adatközlők kitarítottak a véleményük mellett akkor is, ha másként volt megfogalmazva a kérdés, más típusú volt a válaszadás lehetősége. Ezekkel az adatközlőkkel – elmondásuk alapján – még soha nem fordult elő olyan, hogy ne vették

volna figyelembe a véleményüket a közösségi oldalakon a helyesírási hibáik miatt. Ebből arra következtethetünk, hogy róluk sem voltak rossz véleménnyel, ha esetleg nem helyesen posztoltak vagy kommenteltek, és ők sem vélekedtek negatívan, ha helyesírási helytelen szöveget láttak. A negatív véleményt alkotók szintén úgy vélekedtek, hogy soha nem fordult elő velük olyan eset, hogy ne vették volna figyelembe a véleményüket helyesírási hiba miatt egy-egy megnyilvánulásuk során. A *Nem kell számításba venni azt a véleményt, amely nem a helyesírási szabályoknak megfelelően van megfogalmazva* állítás egyetértésénél viszont már megoszlók voltak a vélemények: 22%-uk egyáltalán nem ért egyet, 45% inkább nem ért egyet, és 33%-uk részben ért egyet ezzel a kijelentéssel.

A kérdőívben arra voltunk kíváncsiak az egyik kérdésnél, hogy mennyire zavarja az internetezőket az ékezetek vagy a központozási jelek elmaradása. Az ezekre a kérdésekre adott válaszokat összevetettük az általuk leírt nyitott kérdésű válaszokkal, és az alábbiakban megfogalmazott következtetésekre jutottunk ezzel kapcsolatosan. Az önállóan leírt válaszoknál mindössze két személy volt, aki ékezetek nélkül írta le a véleményét, és ez a két adatközlő úgy vélekedett, hogy egyáltalán nem zavarja, valamint kevésbé tartja zavarónak az ékezetek elmaradását a közösségi oldalakon. A központozási jelek (vessző vagy pont) elmaradása már több íráskor is jelen volt. Öt adatközlő hagyta el a vessző használatát a véleménye leírása közben. Az említett öt személy közül kettő vélekedett úgy, hogy nagyon zavarónak tartja a központozási jelek elmaradását az íráskor, három pedig kevésbé zavarónak véli. A mondatvégi írásjelek elmaradása már több személynél (18) jelen volt. Közülük 8-an tartották nagyon zavarónak, ha elmarad a kiíráskor a központozási jel, és szintén 8-an kevésbé zavarónak jelölték. Két személy az *egyáltalán nem zavar* kategóriába sorolta.

A szakirodalomból (vö. Babbie 1995:278) tudjuk, hogy a kérdőíves adatgyűjtésnél az adatközlők anonimitása mellett is az adatközlők nyelvről, nyelvhasználatról való vélekedésében tetten érhető egyfajta igazodás a vélt vagy valós elvárásokhoz, formális szituációban vannak az adatközlők és igyekeznek legjobb tudásuk szerint megadni a válaszokat. Tehát feltételezhető, hogy ebben a szituációban, amikor a helyesírásról teszünk fel különböző kérdéseket, az adatközlők igyekeznek helyesen írni. Ugyanakkor a válaszokból az derül ki, hogy ez az igazodás mégsem annyira van jelen, vagy pedig maguk az adatközlők nem rendelkeznek olyan kompetenciákkal, hogy ezt megtehessek.

A válaszadók között hét adatközlő volt, akik nem magyar anyanyelvűeknek vallották magukat. Az érintett hét személy közül kettő jelölte azt, hogy magyar nyelven végezte az iskolai tanulmányait, három adatközlő az ukrán nyelvet jelölte meg ennél a kérdésnél, és két személy volt, aki több nyelven végezte a tanulmányait: magyar/ukrán, valamint ukrán/orosz. Arra a kérdésre, hogy mennyire tartják be a helyesírási szabályokat az interneten, az említett személyek közül 4-en azt jelölték, hogy gyakran, és 3 személy a *mindig* opciót választotta. Egy személy volt, akit többször is kijavítottak már a helyesírása miatt az interneten, viszont a másik hat személynek nem volt sohasem ilyen problémája az elmondása alapján. Ez pozitív visszajelzésnek számít. Ebből arra lehet következtetni, hogy egy magát ukrán anyanyelvűnek valló, és akár ukrán iskolát befejező személy is rendelkezhet olyan helyesírási készséggel, mint egy magyar anyanyelvű. Az említett hét adatközlő a következőképpen vélekedik *A helyesírás az alapvető műveltség részét képezi* állításról: 3-an teljes mértékben egyet értenek vele, 4-en pedig azt jelölték, hogy inkább igen, helyeslő az állítás véleményük szerint. Ez azt jelentheti, hogy ukrán anyanyelvűként is fontosnak tartják a helyesírást a műveltség tekintetében.

Összevetettük az iskolai végzettségeket megadó válaszokat a helyesírási feladatokkal. Előbb megnéztük azt, hogy milyen végzettségűek voltak azok az adatközlők, akik egyik feladatban sem találták meg a helyesírási hibát. Az alábbi végzettséggel rendelkeznek ezek a személyek: 17% egyetemi végzettséggel, 8% főiskolai diplomával rendelkezik, szakiskolai végzettséggel 33%-uk rendelkezik, középiskolai végzettsége 25%-nak van és 17%-a általános iskolai végzettséggel rendelkezik a hibázók körében. Megnézve az egyetemi végzettséget jelölő személyek válaszait a hibázók között, egyikőjük sem magyar nyelven végezte az iskolai tanulmányait, így valószínű, emiatt volt nehezebb számukra a helyesírás hibák felismerése a többi egyetemi végzettségű válaszadóval szemben. A szakiskolai végzettséget jelölők körében szintén nem volt olyan, aki magyar nyelven végezte volna iskolai tanulmányait, így valószínű, ezért ejtettek hibát a feladatokban. Összevetve a doktori képzéssel rendelkezők válaszait a helyesírási feladatokkal, mindegyik feladatban helyesen találták meg a hibákat a mondatokban.

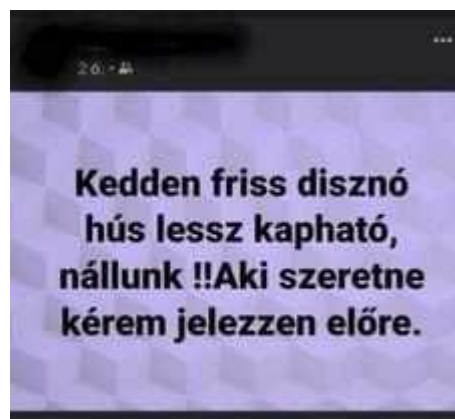
Következtetésképpen elmondható a kérdőíves felmérés tekintetében, hogy a megkérdezettek nagy része (94%) jó helyesírónak tartja magát. Az esetek többségében odafigyelnek a saját (94%), illetve a mások (82%) helyesírására is a közösségi oldalakon. Ha hibát fedeznek fel egy poszt kiírásában vagy hozzászóláskor, sokszor

(45%) dühíti őket, de sok esetben (41%) nem alkotnak róla nyilvános véleményt. Az adatközlők véleménye szerint (45%) nem elítélendő, ha valaki vét a helyesírási szabályok ellen a közösségi oldalakon, de fontosnak tartják (93%) azt, hogy odafigyeljen a posztoló a kiírásakor.

III. A RÉSZTVEVŐ MEGFIGYELÉSEL GYŰJTÖTT KORPUSZ ELEMZÉSE

A kutatásom második része egy gyűjtést tartalmaz, mely a kárpátaljai internetezők által írt hozzászólásokat, véleményeket foglalja magába, a helyesírási szabályok betartásamegszegése kapcsán. Vagyis olyan bejegyzéseket, facebookon megjelenő kiírásokat figyelek, amelyek a helyesírás kérdéskörét tematizálják. Ezeknek a bejegyzéseknek, hozzászólásoknak, megnyilvánulásoknak a megfigyelése és begyűjtése 2020 novembere és 2022 februárja között zajlottak. A Facebook nevű internetes oldalon voltak figyelemmel kísérve a különböző csoportokban, hírportálokon, vagy a hírfolyamban közölt információk, hozzászólások, véleménynyilvánítások. Ezeknél a megfigyeléseknél nem konkrétan a helyesírási hibák gyűjtése volt a cél, hanem az, hogy a hozzászólókból milyen reakció váltottak ki ezeknek a hibáknak a megléte. Kíváncsiak voltunk arra, hogy nem helyesírókat milyen negatív előítélettel fémjelzik, vagy megbélyegzik-e őket egyáltalán.

Az alábbiakban a gyűjtött korpusz egy része látható, tehát azok a kiinduló képi-szöveges bejegyzések, melyekben elgépelések, írásjelek hiánya, helyesírási és nyelvhelyességi hiba is előfordul. A begyűjtött kép-szövegek többi része a mellékletben található meg.

A különböző zártabb facebook-csoportokból gyűjtött példák:

Sziasztok. Gyerekeknek is kell a határon.?

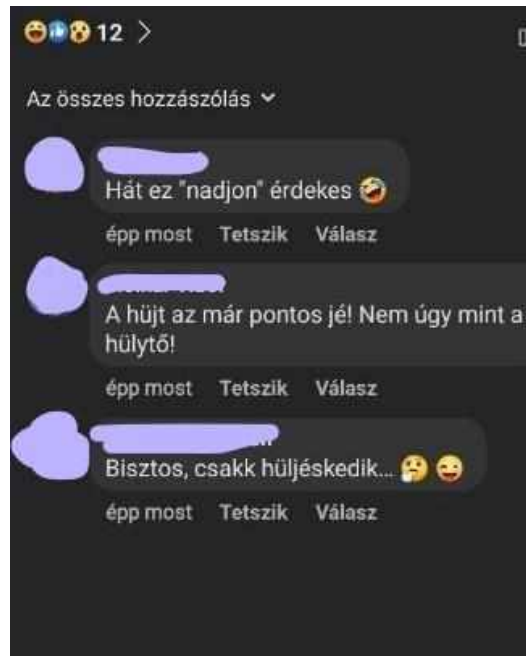
2 válasz

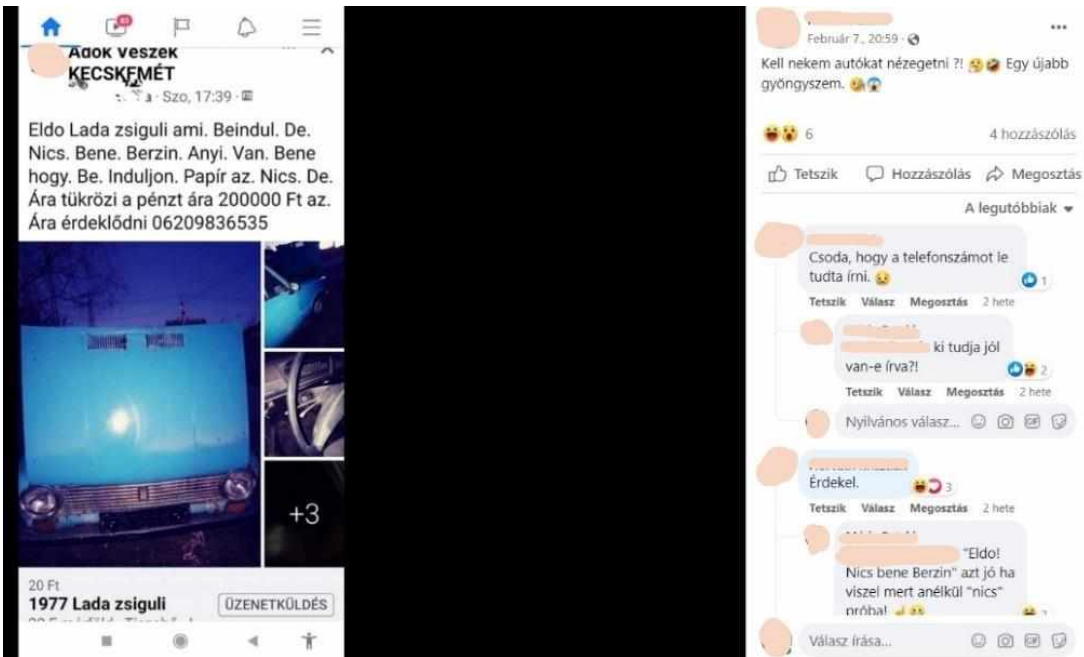
Tetszik Válasz Küldés

Hát, csak a fejét durva lenne átvinni 😞😞😞

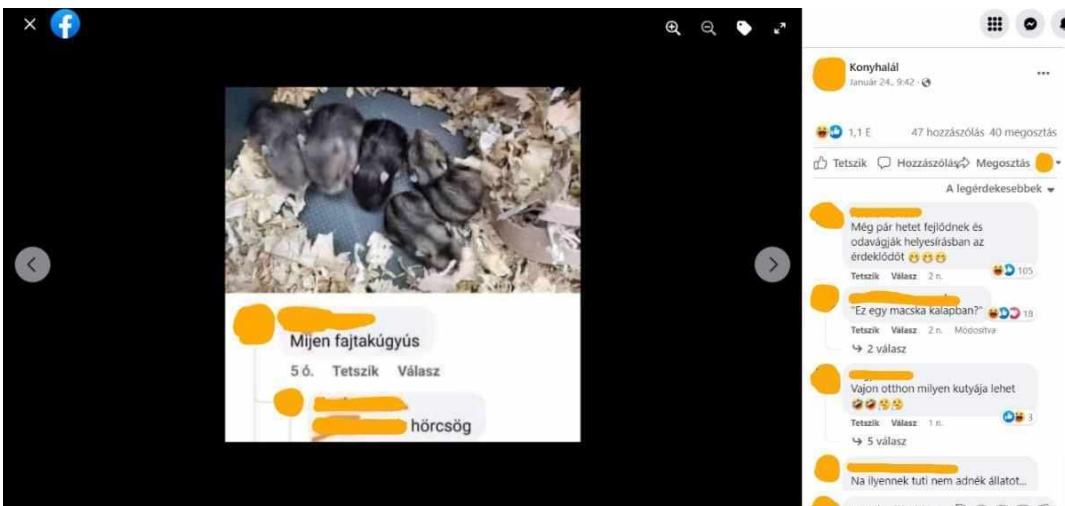
Vicces Válasz

5 🍌

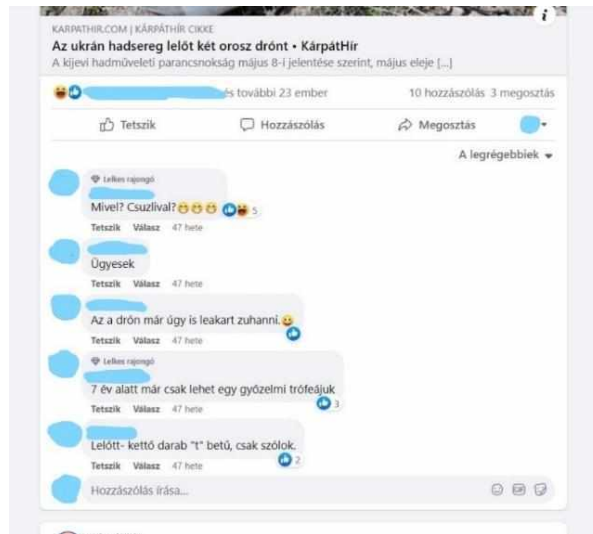

A következő hozzászólások kerültek begyűjtésre:

A különböző hírportálok esetében a következő hibázások jelentek meg:

Ezekből a megfigyelésekből arra következtethetünk, hogy a különböző posztok vagy hozzászólások esetében „elnézők” voltak az olvasók a hibákat vétő személyekkel szemben. Az esetek többségében nem alkottak negatív véleményt a helyesírás hiánya miatt, nem élcelődtek a leírás láttán, nem alakultak ki rossz előítéletek a hozzászóló személyiségével kapcsolatban. A különböző hírportálok által megjelenített hibás szövegekre viszont több vicces vagy negatív reakció érkezett. Valószínű, hogy egy hivatalos oldalon kevésbé tartják elfogadhatónak a hibázást.

KÖVETKEZTETÉS (KÉP-SZÖVEGEK)

A begyűjtött képek által arra a következtetésre jutottunk, hogy a személyes oldalakon megjelent hibás posztok nem keltettek nagy problémát az olvasók körében. A begyűjtött hét kép közül, amely a saját üzenőfalra volt kipoztolva, 2-re érkezett vissza vicces hangvételű hozzászólás.

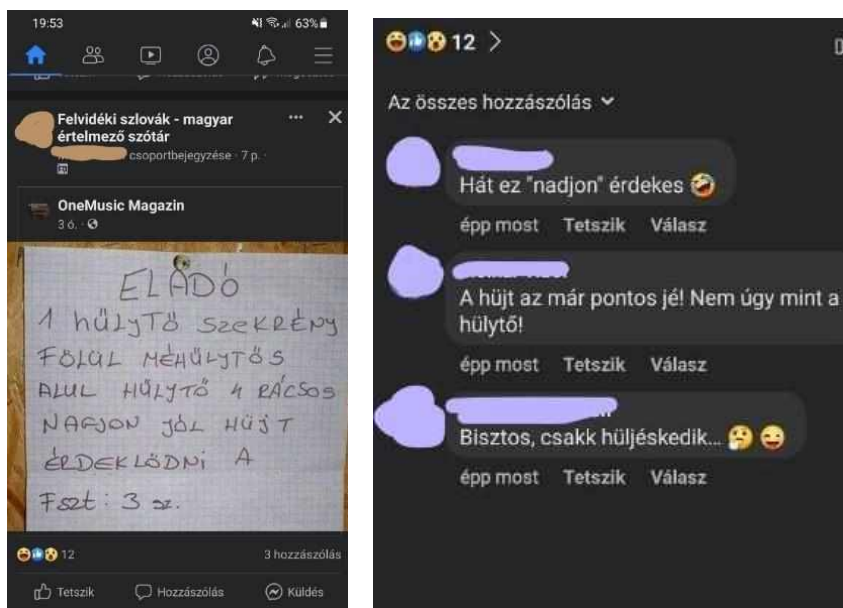

A kiírásra érkezett komment csipkelődő, vicces formában megfogalmazott kritika a posztoló magyar nyelvtani tudását illetően.

A különböző csoportokban megjelenő hibás posztolások közül 16 kép került begyűjtésre. Ebből 8 kiírás alatt láthattunk vicces jelet vagy kommentet.

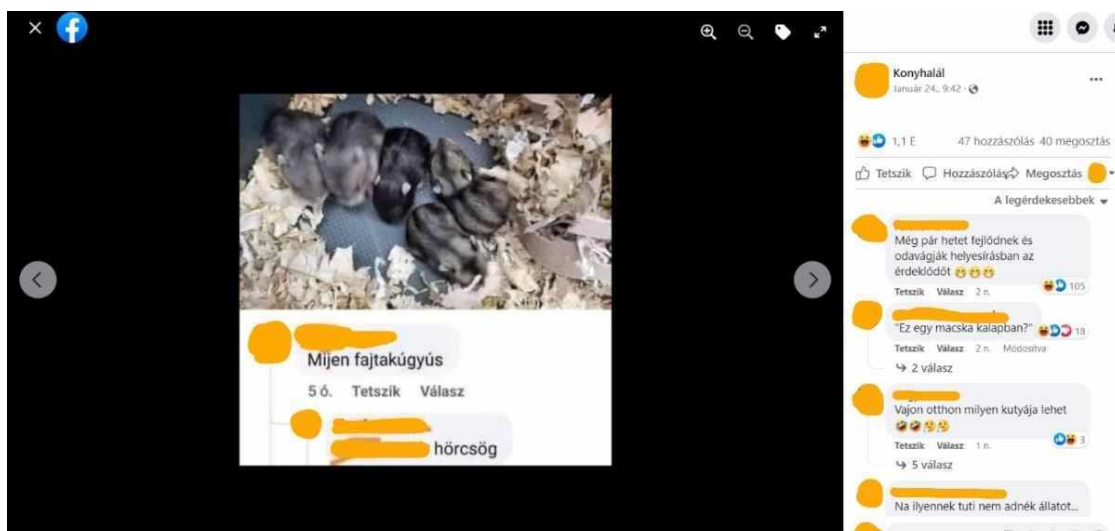

Itt a hozzászóló szintén abból kreál poént, hogy betű szerint olvassa a kiírást (test), holott a komment kiírója vagy elírás miatt, vagy más okból (angolosan írta ki, vagy interferenciahatás miatt) a „teszt”=negatív covid19-tesztre gondolt és kérdezett rá.

Itt szintén megfogalmaznak kritikát, de általában a kritika az vicces, csipkelődős, burkolt formában, humoros piszkálódásként jelenik meg, ritka esetben úgy, hogy direktben meg akarják bántani a posztolót, vagy minősítik a személyiségét, intelligenciáját a személynek, de ez is előfordul, mint például az alábbi kép-szöveg esetében is láthatjuk.

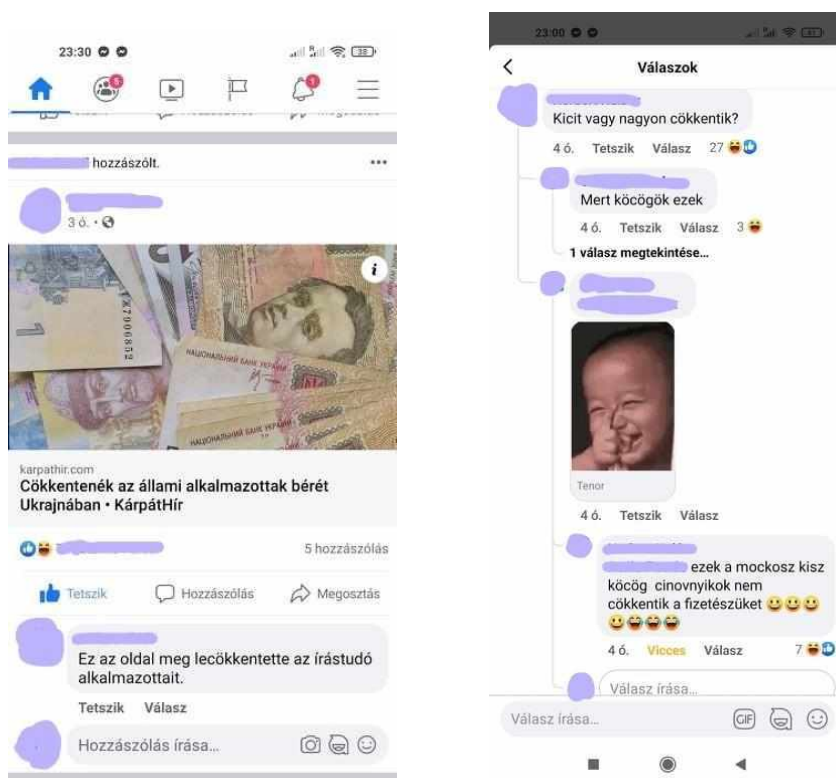
Ami a hozzászólásokat illeti, 6 kép került begyűjtésre a megfigyelés alatt. Ezek közül csupán egyhez (*Mijen fajtakúgyús*) érkezett olyan komment, ami sértő, és becsmérel a kiírást tévő helyesírási készségét, sőt a háziállatokról való gondoskodásának képességét is.

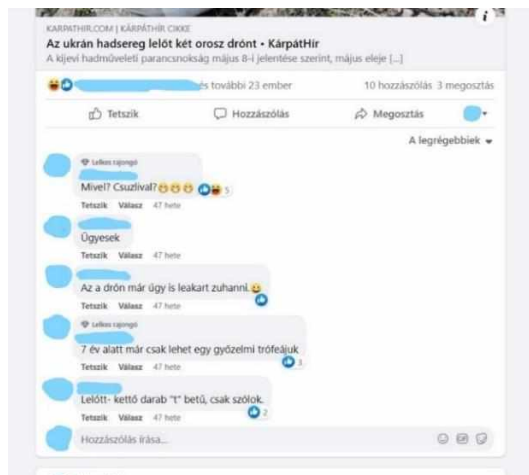
Az talán jogos elvárás a társadalom részéről, hogy a sajtóorgánumok cikkei, hírei kifogástalanok legyenek nemcsak hitelesség, hanem helyesírás tekintetében is. Hiszen erre a feladatra az online „újságok”, hírportálok esetében is általában külön korrektort is alkalmaznak, de ha nem az újságírók kompetenciájába a helyesírás is bele kell

tartozzon szakmai követelményként. A kárpátaljai magyarul is megjelenő különböző hírportálok esetében három cikk került begyűjtésre, amelyekben helyesírási hiba volt jelen. Ezekhez a posztokhoz, lévén nem egy magánszemély írta ki, hanem egy sajtóorgánium, sokkal több, a témához kapcsolódó, metanyelvi (magára a nyelvi jelenségre verbálisan reflektáló) komment érkezett.

A hozzászólásokból itt már nemcsak vicces hangulatú mondatok olvashatóak, hanem egy kicsit élcelődők is ezek a megjegyzések: „Cökkentenék az állami alkalmazottak bérét Ukrajnában” – „Ez az oldal már lecökkentette az írástudó alkalmazottait.”. A többi hozzászólás a cs betű c-re való cseréjén élcelődik, egyik pedig egyenesen a Gyűrűk Ura egyik szereplőjének (Szmiagol/Gollam) beszédstílusát utánozza, ennek képzetét idézi fel bennünk: „Ezek a mockos kisz köcögök nem cökkentik a ...”

A KárpátHír portálon megjelenő cikkekre is érkeztek vicces hangulatú reakciók. A „lelőt” szó hibásan leírt formájára egy kommentelő tért ki és jelezte a szó helyes alakját. A hozzászólók többsége nem a helyesíráásra összpontosított, hanem a szöveg tartalmára, és ahhoz fűzték hozzá a gondolataikat, véleményeiket.

A következő begyűjtött kép-szövegekre nem érkeztek negatív hangvételű kommentek. A helyesírási hibák ellenére is a szöveg tartalmára figyeltek oda az olvasók, és kritika megfogalmazása nélkül válaszoltak a feltett kérdésekre. Ezek pozitív megnyilvánulásoknak tekinthetők.

Az alábbi kiírás ugyan tartalmaz helyesírási hibát, de a kommentelők mintha ezt észre sem vennék, nem a kiírás mikéntjére, hanem az üzenet tartalmára figyelnek, és a kérdezőnek adekvát, helyzethez illő válaszokat adnak a határátkelőhelyek telítettségéről.

ÖSSZEGZÉS

Magiszteri munkámban a közösségi fórumokon való nyelvhasználat és helyesírás kérdéseit vizsgáltam. Az internet világa lehetővé tette, hogy számos felhasználó társalgást kezdeményezhet más felekkel. Általa barátokat, ismerősöket tudunk találni, akikkel ezután különböző módszerekkel tarthatjuk a kapcsolatot. Az interneten elküldött üzenetek az írott és a beszélt nyelv között foglalnak helyet.

Dolgozatom két nagyobb részből áll. Az első rész a szakirodalom feldolgozását tartalmazza. Bódi Zoltán, Buda Zsófia, Dénes Ágota és Szűts Zoltán munkái lényeges helyet foglalnak el ebben a fejezetben. Ezekben a tanulmányokban, kutatásokban arról olvashatunk, hogy milyen hatása van az internetnek a nyelvhasználatunkra. Szűts Zoltán munkájában olvashatjuk, hogy az internet új nyelvet, szabályokat és új nyelvi normákat generál, ám az lényegesen eltér a hétköznapi nyelvi normától. A szövegalkotó egyetlen érdeke az, hogy könnyen érthető, egyértelmű formájú, jelentésű szöveget alkosson. Bódi Zoltán kifejti a munkájában, hogy az azonnali szöveges üzeneteknek köszönhetően egyszerűvé, gyorsá és kényelmessé vált az interakció a közösségi oldalakon, így hajlamosak vagyunk elhagyni minden olyan írásjellemezőt, amelyek lassítják a kommunikációt. Ez az írásmód könnyen megszokottá válik. A virtuális billentyűk, a klaviatúrák, a kijelzők használatát egy tapasztalati úton zajló tanulási folyamat során sajátítják el a felhasználók. Épp ezért ezek az eszközök egy új szövegalkotási környezetet teremtenek, amelynek a használata során olyan hibák, eltérések kerülnek elő, amelyek a hagyományos írás során nem.

A második fejezet tartalmazza a munkám kutatási részét. Azt vizsgáltam, hogy az internetet használók körében mennyire elfogadott a helyesírási (néhol nyelvtani vagy nyelvhelyességi) hibák előfordulása egy-egy megnyilvánulás során a különböző platformokon. A kutatás egyik részében egy online kérdőív segítségével igyekeztem felmérni az internetet használók körében, hogy a kitöltők hogyan viszonyulnak a helyesírás fontosságához a közösségi média felületein, mennyire tolerálják a helyesírási hibák előfordulását mások bejegyzéseiben, online tartalmaiban, és hogy maguk a válaszadók saját bevallásuk szerint mennyire figyelnek oda a helyesírásukra a nyilvánosan írt posztok során. A kutatás második részében pedig kárpátaljai beszélők diskurzusait figyeltem meg a Facebook-oldalon, melyekben szintén a helyesírási szabálysértések megjelenésére fektettem hangsúlyt. Olyan szövegek kerültek begyűjtésre, amelyben különböző kiírások, hozzászólások megfogalmazásaiban helyesírási, nyelvhelyességi vagy nyelvtani hibák

fordultak elő, és az ezekhez való viszonyulást tartalmazó kommenteket/megnyilvánulásokat gyűjtöttem ki.

Összegzésként elmondható a kérdőíves felmérés tekintetében, hogy a megkérdezettek nagy része jó helyesírónak tartja magát. Az adatközlők véleménye szerint nem elítélendő, ha valaki vét a helyesírási szabályok ellen a közösségi oldalakon, de fontosnak tartják azt, hogy odafigyeljen a posztoló a kiírásakor. A begyűjtött képek által arra a következtetésre jutottunk, hogy a személyes oldalakon megjelent hibás posztok nem keltettek nagy problémát az olvasók körében, viszont a hírportálokon megjelent hibás kiírásokra érkeztek negatív vagy vicces hangvételű hozzászólások. Elmondható, hogy az internetezők körében itt már nem tartják teljes mértékben elfogadhatónak a hibázást.

ВИСНОВОК

У своїй магістерській роботі я розглядала питання використання мови та правопису на форумах спільноти. Світ інтернету дозволив багатьом користувачам ініціювати розмови з іншими сторонами. Це дозволяє нам знайти друзів і знайомих, з якими ми можемо підтримувати зв'язок різними способами.

Моя робота складається з двох основних частин. Перша частина містить огляд літератури. У цьому розділі важливе місце займають роботи Золтана Боді, Жофії Буди, Аготи Динеш і Золтана Сюча. У цих дослідженнях ми можемо прочитати про вплив інтернету на нашу мову. У роботі Золтана Сюча ми можемо прочитати, що інтернет породжує нову мову, нові правила та нові мовні норми, але це суттєво відрізняється від звичайної мовної норми. Золтан Боді пояснює у своїй роботі, що завдяки миттєвим текстовим повідомленням взаємодія в соціальних мережах стала простою, швидкою та зручною, тому ми схильні опускати всі функції письма, які сповільнюють спілкування. Таке написання легко стає звичайним. Користувачі вчаться використовувати віртуальні клавіші, клавіатуру та дисплеї за допомогою процесу навчання. Ось чому ці інструменти створюють нове середовище створення тексту, використання якого породжує помилки та відмінності, яких немає під час традиційного письма.

Другий розділ включає дослідницьку частину моєї роботи. Я дослідила, якою мірою поява орфографічних помилок на різних платформах прийнято серед користувачів інтернету. В одній частині свого дослідження я використовувала онлайн-опитувальник, щоб оцінити, як респонденти ставляться до важливості правопису в соціальних мережах, наскільки добре вони переносять орфографічні помилки в чужих публікаціях. У другій частині дослідження я спостерігала за дискурсами носіїв Закарпаття на сторінці у Facebook, в яких також акцентувала увагу на появі правописних порушень. Збирала тексти, в яких траплялися орфографічні чи граматичні помилки у формулюваннях різноманітних оголошень і коментарів.

Результати експерименту дослідження дають підставу стверджувати, що більшість респондентів вважають себе хорошими орфографами. За словами інформаторів, не варто засуджувати, якщо хтось порушує правила правопису в соцмережах, але вони вважають важливим, щоб набраний текст був перевіраним перед тим як розмістити на платформі.

Із зібраних нами зображень ми дійшли висновку, що помилкові дописи на особистих сторінках не створюють особливих проблем у читачів, але помилкові дописи на новинних порталах отримали негативні або смішні коментарі. Проведений експеримент підтвердив, що помилка, більше не є повністю визнаною серед користувачів інтернету.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Antalné Szabó Ágnes (2008): *A helyesírási kultúra fejlesztésének régi-új technikái*, *Anyanyelv-pedagógia* 3–4.
- Balázs Géza (2007): *Az írásbeliség változásai. A nyelv egyetlen létforma – de több technológia*, *Napút* 3., 101-106.
- Bencédy József (2007): *Megtanulható, megtanítható-e a helyesírás?* In Zimányi Árpád szerk.: *Hagyomány és újítás a helyesírásban*, EKF Líceum Kiadó, Eger, 225-234.
- Beregszászi Anikó (2014): *Új témák, változó szemlélet*, *Anyanyelv-pedagógia*, VII. évfolyam, 1. szám
- Bódi Zoltán (2004): *A szóbeliség kifejeződése az internetes kommunikációban*, *Információs Társadalom* IV, 1. szám, 28-29.
- Bódi Zoltán (2004): *Az írás és a beszéd viszonya az internetes interakcióban*, *Magyar Nyelvőr* 128. évfolyam 3. szám, 286-290.
- Bódi Zoltán (2010): *A blogok nyelvészeti aspektusai*, Magyar nyelvi szolgáltató iroda, e-nyelv.hu
- Bódi Zoltán (2015): *Az internetes nyelvváltozatokról*, e-nyelv.hu, 102-107.
- Buda Zsófia (2011): *Az internet hatása a nyelvhasználatra*, XXI. Század – Tudományos Közlemények 2011/26, 93, 98-99.
- Dénes Ágota (2012): *Netm@gy@r a Facebook üzenőfalán*, e-nyelv.hu
- Domonkosi Ágnes (1999): *Tegeződő világháló?*, *Magyar tudomány*, 44. évfolyam 8. szám
- Érsók Nikoletta Ágnes (2003): *Írva csevegés – virtuális írásbeliség*, *Magyar Nyelvőr* 127. évfolyam 1. szám, 99.
- Érsók Nikoletta Ágnes (2007): *Az internetes kommunikáció műfajai*, Doktori disszertáció, ELTE BTK, Budapest, 30-134.
- Fenyvesi Anna: *Veszélyeztetett nyelvek a digitális korban: a digitális nyelvhasználat támogatása és kutatása* In Csernicsek István, Márku Anita szerk. (2019): *A nyelvészet műhelyeiből*, Aurdor-Shark, Ungvár, 31-32.
- Istók Béla – Szerdi Ilona (2016): *Az internetes nyelvhasználat napjainkban: di(gi)glosszia, minimalektus, netsztenderd?* In Juhász György szerk.: *A Selye János Egyetem 2016-os Nemzetközi Tudományos Konferenciájának tanulmánykötete*, Komárom, Selye János Egyetem, 59.
- Karl Erik Rosengren (2004): *Kommunikáció*, Typotex Kiadó, Budapest, 14.

- Kósa István (1998): *Az internet, mint új kommunikációs csatorna*, Szakdolgozat, BKE Marketing Tanszék, Budapest
- Kovács Kristóf – Krajcsi Attila – Pléh Csaba (2004): *Internethasználók kommunikációs szokásai*, ELTE BTK, Budapest, 93.
- Márku Anita (2015): *Az internetes nyelvhasználat kutatásának lehetőségei a kárpátaljai magyarok gyakorlóközösségeiben* In Márku Anita, Híres László-Kornélia szerk.: *Nyelvoktatás, kétnyelvűség, nyelvi tájkép*, Autdor-Shark, Ungvár, 82.
- Márku Anita – Bartha Csilla (2019): *Multimodalitás és transzlingvális gyakorlatok a kárpátaljai internetezők nyelvhasználatában* In Cserniczkó István, Márku Anita szerk.: *A nyelvészet műhelyeiből*, Autdor-Shark, Ungvár, 20.
- Prószéky Gábor (2017): *A számítógép, az elektronikus kommunikáció és az internet hatása*, In: *A magyar nyelv jelene és jövője*, Gondolat Kiadó, Budapest, 321.
- Ropolyi László (2006): *Internethasználat és hálólét-konstrukció*, Információs Társadalom 6. évf. 4. sz., 39.
- Simon Viktória (2014): *Modern kódkeverés: az internetes nyelvhasználat hatásai fiatalok írásbeli fogalmazásaiban*, Anyanyelv-pedagógia, VII. évfolyam 1. szám
- Szabó Tamás Péter (2012): *Hatásvadász nyelvészet*, Nyelv és tudomány, 2012. január 19.
- Szűts Zoltán (2018): *Norma és szabadság a netnyelv talaján*, Hungarológiai Közlemények 2018/1. Bölcsészettudományi Kar, Újvidék 103-107.
- Tóth Katalin (2007): *Napjaink kommunikációs lehetőségeinek hatása a magyar nyelv tanításában*, Elektronikus Könyv és Nevelés IX. évf. 3. sz.
- Veszelszki Ágnes (2014): *Közösségi oldalak nyelvi perspektívából*, Budapest, 50-51.
- ПРОГРАМА для загальноосвітніх навчальних закладів з угорською мовою навчання, УГОРСЬКА МОВА 10-11 класів профільний рівень, MAGYAR NYELV 10-11. osztály (Програма затверджена Наказом Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року)
- <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>

MELLÉKLETEK

Általános adatok

1. Neme *

Nő

Férfi

2. Születési éve *

1991

3. Legmagasabb iskolai végzettsége *

Általános Iskola

Középiskola

Szakiskola

Főiskola

Egyetem

Doktori képzés

Egyéb:

4. Milyen területen dolgozik (foglalkozása)? *

Vállalkozó

6. Melyik nyelvet tekinti az anyanyelvének? *

magyar

ukrán

orosz

Egyéb: _____

7. Milyen nyelven végezte az iskolai tanulmányait? *

magyar

ukrán

orosz

Egyéb: _____

Helyesírás a közösségi oldalakon

8. Ön mit gondol az ilyen mémek láttán?

Viccesnek tartom

Megmosolyogtatónak találom, de egyben sajnálatosnak is

Teljesen komolyan veszem

9. Mit gondol a helyesírási szabályok betartásáról?

	Nagyon fontos	Fontos	Nélkülözhető	Egyáltalán nem fontos
Általánosságban	☒	☐	☐	☐
Újságban	☒	☐	☐	☐
Plakátokon	☒	☐	☐	☐
Internetes oldalakon	☒	☐	☐	☐
Privát üzenetben	☐	☒	☐	☐

10. Melyik állítással tud jobban azonosulni?

- A helyesírási szabályok betartása nélkülözhetetlen számomra, mindig betartom azokat.
- Fontosnak tartom a helyesírást, de néha én is véték a szabályok ellen.
- Helyesírás nélkül is tudok kommunikálni, nem fontos számomra.
- Soha nem figyelek oda a helyesírási szabályok betartására.

11. Mennyire tartja fontosnak a helyesírási szabályok betartását az interneten?

	1	2	3	4	5	
Egyáltalán nem fontos	☐	☐	☐	☐	☒	Nagyon fontos

12. Odafigyel-e mások helyesírására az internetes oldalakon?

- Igen
- Nem
- Talán
- Egyéb: Helyezett függő

13. Ön mennyire tartja be a helyesírási szabályokat az interneten?

- Mindig
- Gyakran
- Néha
- Soha
- Nem tudom
- Egyéb:

14. Ha helyesírási hibát észlel valamelyik internetes oldalon, hogyan reagál?

- Nagyon feldühít, jelzem a hibát és javítást javaslok
- Feldühít, de nem jelzem a hibát
- Nem dühít fel, de jelzem a hibát és javítást javaslok
- Feltűnik a hiba, de nem dühít fel
- Nem veszem észre a hibát
- Nem tapasztaltam még hibát
- Egyéb: _____

15. Önt javították-e már ki a helyesírása miatt valamelyik közösségi oldalon?

- Igen, többször is
- Igen, néhányszor
- Igen, de csak egyszer
- Nem, még soha
- Nem emlékszem
- Egyéb: _____

16. Hogyan reagált?

- Elfogadtam a kritikát és javítottam a hibát
- Tudomásul vettem a kritikát, de nem érdekelt
- Dühös lettem és kijavítottam a hibát
- Dühös lettem, de nem javítottam ki a hibát
- Megszégyenítve éreztem magam
- Nem vettem róla tudomást
- Nem javítottak még ki
- Egyéb: _____

17. Ön javított-e már ki valakit a helyesírása miatt valamelyik közösségi oldalon?

- Igen
- Nem
- Nem emlékszem
- Egyéb: _____

18. Ön hol tartja fontosabbnak a helyesírási szabályok betartását: a nyilvános oldalakon vagy privát üzenetben?

- A nyilvános oldalakon
- Privát üzenetben
- Mindkét helyen
- Egyik helyen sem

19. Mit gondol, mennyire kell odafigyelnünk a helyesírásunkra a következő felületeken?

	Nagyon fontos	Fontos	Nélkülözhető	Egyáltalán nem fontos
Egy hírportál cikkeiben	☒	☐	☐	☐
Szépirodalmi szövegben	☒	☐	☐	☐
A facebook egy nyilvános csoportjában	☒	☐	☐	☐
Egy civil szervezet oldalán	☒	☐	☐	☐
Egy hivatalos szervezet oldalán	☒	☐	☐	☐
Facebook-posztban	☒	☐	☐	☐
Hozzászóláskor	☒	☐	☐	☐
A történetünkben elhelyezett kiírásban	☒	☐	☐	☐
Privát üzenetben	☒	☐	☐	☐
E-mailben	☒	☐	☐	☐

20. Kommunikál-e olyan személlyel az interneten, aki nem a helyesírási szabályoknak megfelelően fogalmaz?

- Igen
- Nem
- Talán
- Egyéb:

21. Ha igen, mi okból?

- Mert családtag/barát/jó ismerős
- Mert nem számít, hogy tud-e helyesen írni
- Mert nem veszem észre a helyesírási hibáit
- Mert csak a beszélgetés közben derült ki, hogy nem tud helyesen írni
- Egyéb: _____

22. Befolyásolja-e vagy befolyásolta-e a párválasztását, ha a másik fél nem tud helyesen írni?

- Igen
- Nem

23. Milyen mértékben tartja fontosnak az üzenetváltás során betartani a helyesírási szabályokat a következő személyekkel?

	Nagyon fontos	Fontos	Nélkülözhető	Egyáltalán nem fontos
Családtag	☒	☐	☐	☐
Rokon	☒	☐	☐	☐
Barát	☒	☐	☐	☐
Ismerős	☒	☐	☐	☐
Tanár	☒	☐	☐	☐
Magas pozícióban lévő személy	☒	☐	☐	☐
Idegen személy	☒	☐	☐	☐
Idősebb személy	☒	☐	☐	☐
Fiatalabb személy	☒	☐	☐	☐

24. Elvárja-e Ön, hogy a főnöke/tanára minden körülmény között tartsa be a helyesírási szabályokat?

Igen

Nem

25. Mit gondol, megengedhető-e a hibázás?

	Igen	Nem
Gyors üzenetváltásnál	☒	☐
Gyorsközleménynél a nyilvánosság előtt	☐	☒
Hozzászólásnál nyilvános bejegyzés alatt	☐	☒
A történetünkben elhelyezett kiírásban	☐	☒
E-mailben	☐	☒

26. Melyiket tartja fontosabbnak?

Az információ gyors célba érését, nem figyelve a szabályokra

A helyesírási szabályok betartását még akkor is, ha az üzenet lassabban ér célba

Nem tudok különbséget tenni a kettő között

27. Mennyire tartja zavarónak a következő hibákat a magán jellegű posztokban (privát üzenet)?

	Nagyon zavaró	Kevésbé zavaró	Egyáltalán nem zavaró
Ékezetek elmaradása	☐	☒	☐
Központozás (vessző, kérdőjel, felkiáltójel) elmaradása	☐	☒	☐
A vessző helytelen használata	☐	☒	☐
Szóköz használata nélkül való írás	☐	☒	☐
A személy- és földrajzi nevek nem szótár szerinti írásmódja	☐	☒	☐
Rövidítések használata	☐	☒	☐
Szóösszevonások (viszlát, reptér)	☐	☒	☐
Egybeírás/különírás nem helyes használata	☐	☒	☐
Kölcsönyszavak/idegen szavak nem helyes használata	☐	☒	☐

28. Mennyire tartja zavarónak a következő hibákat a hivatalos internetes műfajokban (e-mail, Facebook-poszt, hozzászólás)?

	Nagyon zavaró	Kevésbé zavaró	Egyáltalán nem zavaró
Ékezetek elmaradása	☐	☒	☐
Központozás (vessző, kérdőjel, felkiáltójel) elmaradása	☐	☒	☐
A vessző helytelen használata	☐	☒	☐
Szóköz használata nélkül való írás	☐	☒	☐
A személy- és földrajzi nevek nem szótár szerinti írásmódja	☐	☒	☐
Rövidítések használata	☐	☒	☐
Szóösszevonások (viszlát, reptér)	☐	☒	☐
Egybeírás/különírás nem helyes használata	☐	☒	☐
Kölcsönyszavak/idegen szavak nem helyes használata	☐	☒	☐

29. Ön szerint milyen következménye lenne annak, ha a következő személyek minden műfajban törekednének a helyesírás szabályok betartására? (hozzászólásnál, privát üzenetben, e-mailben)

	Teljesen természetes lenne	Meglepő lenne	Valószínűtlen lenne
Főnök-beosztott	☒	☐	☐
Tanár-diák	☒	☐	☐
Két barát/barátnő	☒	☐	☐
Szülő-gyerek	☒	☐	☐

30. Mit gondol, hol helyénvaló és hol nem helyénvaló a helyesírási szabályok betartása?

	Helyénvaló	Nem helyénvaló
Nyilvános facebook-posztnál	☒	☐
Hozzászólásnál	☒	☐
Privát üzenetben	☒	☐
A történetünkben elhelyezett kiírásban	☒	☐
E-mailben	☒	☐
Egy hírportál által közölt cikkben	☒	☐
Egy civil szervezet oldalán	☒	☐
Egy hivatalos szervezet oldalán	☒	☐
Egy nyilvános csoportban	☒	☐

31. Egyet ért-e a következő állítással?

A helyesírás az alapvető műveltség részét képezi.

	1	2	3	4	5	
Egyáltalán nem értek egyet	☐	☐	☐	☒	☐	Teljes mértékben egyet értek

32. Egyet ért-e a következő állítással?

A helyesírásunk befolyásolhatja a rólunk alkotott képet.

	1	2	3	4	5	
Egyáltalán nem értek egyet	☐	☐	☐	☐	☒	Teljes mértékben egyet értek

33. Egyet ért-e a következő állítással?

Nem kell számításba venni azt a véleményt, amely nem a helyesírási szabályoknak megfelelően van megfogalmazva.

	1	2	3	4	5	
Egyáltalán nem értek egyet	☒	☐	☐	☐	☐	Teljes mértékben egyet értek

34. Ön tapasztalt-e már olyat az interneten, hogy valakinek a véleményét csak azért nem vették figyelembe, mert az nem helyesen volt leírva?

Igen

Nem

Talán

Nem emlékszem

Egyéb:

35. Önnel előfordult-e már olyan, hogy nem vették figyelembe a véleményét a közösségi oldalakon a helyesírási hibák miatt?

- Igen, többször is
- Igen, néhányszor
- Nem, még soha
- Nem, mivel betartom a helyesírási szabályokat
- Nem emlékszem

36. Mi a véleménye arról a személyről, aki nem tartja be a helyesírási szabályokat az interneten?

Nem figyel arra, hogy milyen benyomást kelt másokra.

37. Mennyire tartja zavarónak a következő nyelvjárási jelenségek megjelenését az internetes műfajokban?

	Nagyon zavaró	Kevésbé zavaró	Egyáltalán nem zavaró
Nákolás (Én tudnák)	☐	☒	☐
Suksükölés (Szeressük az ünnepeket.)	☐	☒	☐
Az -e kérdőszó használata (Nem-e lehetne?)	☐	☒	☐
Tájszavak használata (tengeri, krumpli, paszuly)	☐	☒	☐
Kölcsönszavak használata (bulocska, kasszír, paszport)	☐	☒	☐

38. Melyik mondatban fordul elő helyesírási hiba?

- Nem fogadom el azt az ajánlatot.
- A kérdésre röktön kell válaszolni.
- Nagy különbség van az eredmények között.

39. Melyik mondatban fordul elő helyesírási hiba?

- Az értékelést ehez kell viszonyítani.
- A kislány az anyjával ment el a ballagásra.
- Hagyjuk pihenni, mert nagyon elfáradt!

40. Melyik mondatban fordul elő helyesírási hiba?

- Az ünnepek alatt együtt volt a család.
- Hadd nézzem meg az új könyvedet!
- Ma este lesz egy előadás a színházban.

41. Milyen érzést keltettek Önben a helyesírási hibák?

- Nagyon zavartak
- Észre sem vettem a hibákat
- Észrevettem ugyan, de nem zavartak

Egyéb:

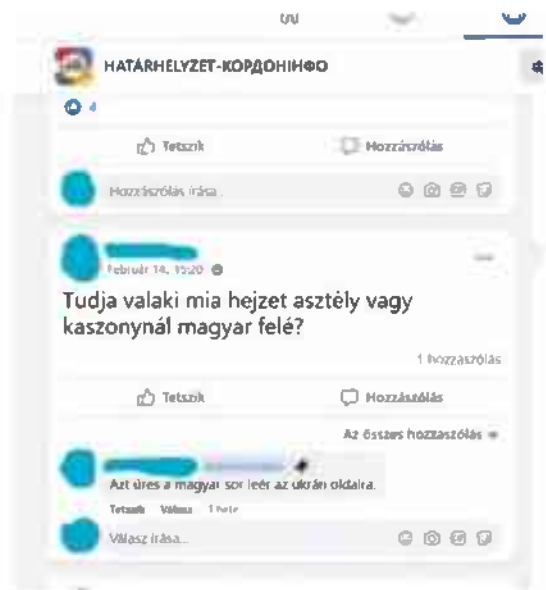
42. Ön szerint fontos-e időt fordítanunk a helyesírási szabályok tanulmányozására?

Igen

Nem

Egyéb:

Köszönöm a segítségét!

Ім'я користувача:
Моца Андрій Андрійович

ID перевірки:
1011337559

Дата перевірки:
25.05.2022 17:24:56 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
25.05.2022 17:39:07 EEST

ID користувача:
100006701

Назва документа: Kamugya Nikolett_Magiszteri dolgozat_2022

Кількість сторінок: 74 Кількість слів: 13182 Кількість символів: 104375 Розмір файлу: 1.87 MB ID файлу: 1011223218

15.7% Схожість

Найбільша схожість: 2.61% з Інтернет-джерелом (<https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=497>)

14.2% Джерела з Інтернету

116

Сторінка 76

2.82% Джерела з Бібліотеки

154

Сторінка 77

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел